

PUNJAB-BOARD-CLASS-12-ACCOUNTANCY-2-142-C-2025 Question
Paper With Solutions

Time Allowed :3 Hours | Maximum Marks :80 | Total Questions :5

General Instructions

Read the following instructions very carefully and strictly follow them:

1. ਖਰਮਨ ਖੱਤਰ 5 ਭਾਗਾਂ (ਉ, ਯ, ਏ, ਮ, ਜ) ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
2. ਭਾਗ-ਉ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 10 ਉਘਭਾਗ ਹਨ। ਹਰ ਖਰਮਨ 1 ਯੰਰ ਦਾ ਹੈ।
3. ਭਾਗ-ਯ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ 10 ਉਘਭਾਗ ਹਨ। ਹਰ ਖਰਮਨ 1 ਯੰਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਭਾਗ-ਏ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਮਰੋਤ ਯਾਧਾਰਿਤ ਖਰਮਨ ਦੇ 2 ਉਘਭਾਗ ਹਨ। ਹਰ ਉਘਭਾਗ ਵਿੱਚ ਛੇ ਖਰਮਨ ਹਨ। ਹਰ ਖਰਮਨ 1 ਯੰਰ ਦਾ ਹੈ।
5. ਭਾਗ-ਮ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਰੋਈ 6 ਖਰਮਨ ਰਰਨੇ ਹਨ। ਹਰੇਰ ਖਰਮਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 80-100 ਮਘਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਹਰ ਖਰਮਨ 4 ਯੰਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
6. ਭਾਗ-ਜ ਖਰਮਨ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ 100% ਯੰਦੁਨੀ ਚੋਟ ਵਾਲੇ 3 ਖਰਮਨ ਹਨ। ਹਰੇਰ ਖਰਮਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 150-200 ਮਘਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਹਰ ਖਰਮਨ 8 ਯੰਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।

1. ਮਭ ਤੋਂ ਲੰਬਰ ਦੀ ਵਿਰੀ ਦੇ ਤੋਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਰੁੱਦਰ ਤਟ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਰਿਨੀ ਹੈ ?

- (A) ਖਰਮਾਂਤਿਰ ਵਿਰੀ
- (B) ਮੁਏਜ ਨਾਲ ਵਿਰੀ
- (C) ਯੰਟਲਾਂਟਿਰ ਵਿਰੀ
- (D) ਏਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਈ ਨਹੀਂ

Correct Answer: (D) ਏਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਈ ਨਹੀਂ

Solution:

Step 1: ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਰੁੱਦਰੀ ਤਟ ਰੇਖਾ ਲਗਭਗ 7,516 ਰਿ.ਮੀ. ਲੰਬੀ ਹੈ।

Step 2: ਸਿੱਤੀਯਾਂ ਗਈਯਾਂ ਵਿਰਲਯਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਈ ਵੀ ਏਮ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਮਹੀ ਤਰੀਰੇ ਨਾਲ ਦਰਮਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਏਮ ਲਈ ਮਹੀ ਉੱਤਰ ਵਿਰਲਯ (D) ਹੈ।

Quick Tip

ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਟ ਰੇਖਾ $\approx 7,516$ ਰਿ.ਮੀ. (ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ + ਟਾਯੂ)

1. ਮੰਖਿਯਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ-ਖਟਾਯਾ ਘਾਰੇ ਦੇ ਰਿਮ ਖੱਧਰ ਵਿੱਚ ਦਰਮਾਏਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (A) ਰਰੀਟ ਖੈਂਡ
- (B) ਰੈਂਟ ਖੈਂਡ

- (C) ਦਰਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
(D) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Correct Answer: (D) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Solution:

Step 1: ਮੰਖਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਘਟਾਅ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਸੂਚਕਾਂਕ (Index) ਜਾਂ ਦਰ (Rate) ਰਾਹੀਂ ਦਰਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਵਿਧੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਰਮਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਵਿਕਲਪ (D) ਹੈ।

Quick Tip

ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ-ਘਟਾਅ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ Percentage ਜਾਂ Index ਰਾਹੀਂ ਦਰਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

1. I, K, L, M ਮੰਦਰਭੀ ਵਿੱਚ ਰੁਮ ਯਨੁਪਾਤ $9 : 6 : 5 : 5$ ਦੇ ਯਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 'N' 20° 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਮੰਦਰਭੀ ਵਿੱਚ I, K, L ਅਤੇ M ਨੂੰ ਰੁਮ ਯਨੁਪਾਤ $3 : 4 : 2 : 1$ ਦੇ ਯਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਆਮ ਦਰਮਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਮਰੇਲ ਯਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ:

- (A) $3 : 4 : 2 : 1 : 5$
(B) $9 : 6 : 5 : 5 : 5$
(C) $8 : 6 : 4 : 2 : 5$
(D) $6 : 8 : 4 : 2 : 5$

Correct Answer: (C) $8 : 6 : 4 : 2 : 5$

Solution:

Step 1: ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਯਨੁਪਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਾਝੇ ਗੁਣਕ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਖੁਰਾਏ ਯਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਯਨੁਪਾਤ ਵਿਚਰਾਰ ਯਨੁਪਾਤਰ ਰੂਪਾਂਤਰ ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਮਾਰੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਯਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਯਨੁਪਾਤ $8 : 6 : 4 : 2 : 5$ ਖੁਰਾਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਵਿਕਲਪ (C) ਹੈ।

Quick Tip

ਯਨੁਪਾਤ ਵਾਲੇ ਖੁਰਮਨਾਂ ਵਿੱਚ: - ਖਹਿਲਾਂ ਮਾਰੇ ਯਨੁਪਾਤ ਇੱਕੋ ਯਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆਓ - ਫਿਰ ਸਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ

2. X, Y ਅਤੇ Z ਤਿੰਨ ਮੰਦਰਭਾਂ ਨੂੰ $10 : 7 : 5$ ਦੇ ਯਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਰਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। Z ਮੰਦਰਭ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। X ਅਤੇ Y ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਬਰਾਬਰ ਯਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਦਰਮਾਇਆ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਯਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ:

- (A) $1 : 4$
(B) $10 : 7$
(C) $7 : 10$
(D) $4 : 1$

Correct Answer: (B) 10 : 7

Solution:

Step 1: ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ X, Y ਅਤੇ Z ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ

$$X : Y : Z = 10 : 7 : 5$$

Step 2: ਜਦੋਂ Z ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ X ਅਤੇ Y ਬਚਦੇ ਹਨ।

Step 3: X ਅਤੇ Y ਦਾ ਆਪਸੀ ਅਨੁਪਾਤ ਖਗਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਗੁਣਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

$$\therefore X : Y = 10 : 7$$

ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਵਿਕਲਪ (B) ਹੈ।

Quick Tip

ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭਾਗ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਗਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਕੇਲ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋਵੇ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

3. ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ _____ ਦੇ। (ਚਰਨ/ਨਿਸ਼ਾਨ) ਯੂਰਥ-ਯੱਛਮ ਖੰਡ ਖੰਡ ਹੈ। (ਲੰਬਾਈ/ਅਰਸ਼ਮ) ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀ ਮੰਦਰ ਜਦੋਂ ਸਥਿਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਕਿਸੇ ਧਰੁਵ ਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ _____ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਰਲ ਅਨੁਪਾਤ/ਸੰਕੁਚਤ ਅਨੁਪਾਤ) ਨਰਸਾ ਜਾਂ ਚਾਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਦੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਦੇ _____ ਆਯਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਵੱਡੇ/ਛੋਟੇ)

Correct Answer: ਨਿਸ਼ਾਨ; ਲੰਬਾਈ; ਸੰਕੁਚਤ ਅਨੁਪਾਤ; ਛੋਟੇ

Solution:

Step 1: ਮੰਦਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਰੂਪ ਨਿਸ਼ਾਨ (Symbol) ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਯੂਰਥ-ਯੱਛਮ ਦਿਸ਼ਾ ਲੰਬਾਈ ਰੇਖਾਵਾਂ (Longitudes) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 3: ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਾਸੀਆਂ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਕੁਚਤ ਅਨੁਪਾਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

Step 4: ਨਰਸਿ/ਚਾਰਟਾਂ 'ਤੇ ਅਸਲ ਦੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਆਯਾਂ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Symbols = ਨਿਸ਼ਾਨ East-West = ਲੰਬਾਈ Maps = ਛੋਟੇ ਆਯ

4. ਸੰਤ ਤੇ ਗਰ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਮੁਦ ਵਿੱਚ ₹4,000 ਰਮਾਏ। 6% ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ 3 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਖੁਲ ਯਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

Correct Answer: ਖੁਲ ਯਨ = ₹2,66,667 (ਲਗਭਗ)

Solution:

Step 1: ਗਰ ਤਿਮਾਹੀ (Quarter) ਦਾ ਮੁਦ = ₹4,000 ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤਿਮਾਹੀਆਂ = 4

$$\text{ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਦ} = 4,000 \times 4 = 16,000$$

Step 2: ਸਧਾਰਣ ਸੂਦ ਦਾ ਸੂਤਰ:

$$\text{ਸੂਦ} = \frac{P \times R \times T}{100}$$

ਇੱਥੇ

$$R = 6\%, \quad T = 1 \text{ ਮਾਲ}$$

Step 3: ਮੂਲ ਯਨ ਰੱਢੋ:

$$P = \frac{16,000 \times 100}{6} = 2,66,666.67$$

$$\therefore P \approx 2,66,667$$

Quick Tip

ਤਿਮਾਹੀ ਸੂਦ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ \rightarrow ਮਾਲਾਨਾ ਸੂਦ = ਤਿਮਾਹੀ ਸੂਦ \times 4 ਫਿਰ ਸਧਾਰਣ ਸੂਦ ਦਾ ਸੂਤਰ ਲਗਾਓ।

5. ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਖਰਿਡਾਮਿਤ ਕਰੋ।

Correct Answer: ਸਮਾਂ ਉਹ ਮਾਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਮਾਥਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਸਮਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਰਮ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਅੜੀ, ਕੈਲੰਡਰ ਆਦਿ ਸਮਾਂ ਮਾਥਣ ਦੇ ਮਾਧਨ ਹਨ।

Quick Tip

ਸਮਾਂ = ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਦਾ ਮਾਥ

6. ਵਿਸ਼ਵ ਅਨੁਘਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਧਨ ਕੀ ਹੈ? ਉਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Correct Answer: ਵਿਸ਼ਵ ਅਨੁਘਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ **ਸਕੇਲ (Scale)** ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਸਕੇਲ ਨਕਸ਼ੇ ਜਾਂ ਚਾਰਟ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦੂਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਸਕੇਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਸਲ ਦੂਰੀਆਂ, ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਅਨੁਘਾਤ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

Scale = ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਦੂਰੀ : ਅਸਲ ਦੂਰੀ

7. P ਅਤੇ Q ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਯੁੱਜੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। P ਨੇ Q ਤੋਂ ₹7,500 ਵੱਧ ਯੁੱਜੀ ਲਗਾਈ ਅਤੇ P ਨੇ 10% ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਚਾਰਜ ਰੀਤਾ। Q ਨੇ P ਤੋਂ 10% ਘੱਟ ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਚਾਰਜ ਰੀਤਾ। 31 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਵੇਗਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਿਮਿਸ਼ਨ ₹2,20,000 ਸੀ। P ਅਤੇ Q ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਯੁੱਜੀ ਕੱਢੋ।

Correct Answer: Q ਦੀ ਯੁੱਜੀ = ₹11,55,000 (ਲਗਭਗ) P ਦੀ ਯੁੱਜੀ = ₹11,62,500 (ਲਗਭਗ)

Solution:

Step 1: ਮੰਨ ਲਵੋ Q ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਯੁੱਜੀ = ₹x

$$\therefore P \text{ ਦੀ ਯੁੱਜੀ} = x + 7,500$$

Step 2: P ਦੀ ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦਰ = 10% Q ਦੀ ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦਰ = 10% - 1% = 9%

Step 3: ਕੁੱਲ ਰਿਮਿਸ਼ਨ = ₹2,20,000

$$0.10(x + 7,500) + 0.09x = 2,20,000$$

Step 4: ਸਮੀਕਰਨ ਹੱਲ ਕਰੋ:

$$0.10x + 750 + 0.09x = 2,20,000$$

$$0.19x = 2,19,250$$

$$x \approx 11,55,000$$

Step 5:

$$P \text{ ਦੀ ਯੁੱਜੀ} = 11,55,000 + 7,500 = 11,62,500$$

Quick Tip

ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ: - ਖਰਚਿਆਂ ਯੁੱਜੀ ਮੰਨੋ - ਫਿਰ ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਦਰ ਲਗਾਓ - ਕੁੱਲ ਰਿਮਿਸ਼ਨ = ਵੇਗਾਂ ਦੀ ਰਿਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਜੋੜ

8. ਸੀਤਾ, ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਨੀਤਾ 4 : 3 : 2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। 1 ਅਪਰੈਲ 2024 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਭ-ਵੰਡ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੀਤਾ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਚਾਇਆ ਰਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

ਵੇਰਵਾ	ਰਕਮ (₹)
ਸਾਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ	1,80,000
ਰੇਟ ਆਊਟ ਬਚਾਇਆ	2,25,000
ਕੁੱਲ	4,50,000

ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਯੁੱਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਵੰਡੋ।

Correct Answer:

ਸੀਤਾ = ₹2,00,000 ਗੀਤਾ = ₹1,50,000 ਨੀਤਾ = ₹1,00,000

Solution:

Step 1: ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ

$$4 : 3 : 2$$

Step 2: ਕੁੱਲ ਅਨੁਪਾਤ ਇਕਾਈਆਂ

$$4 + 3 + 2 = 9$$

Step 3: ਵੰਡ ਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਕਮ

$$4, 50, 000$$

Step 4: ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਦੀ ਰੀਮਤ

$$\frac{4, 50, 000}{9} = 50, 000$$

Step 5: ਹਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ

$$\text{ਸੀਤਾ} = 4 \times 50, 000 = 2, 00, 000$$

$$\text{ਸੀਤਾ} = 3 \times 50, 000 = 1, 50, 000$$

$$\text{ਨੀਤਾ} = 2 \times 50, 000 = 1, 00, 000$$

Quick Tip

ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ: - ਖਹਿਲਾਂ ਲਾਭ ਜਨੁਪਾਤ ਜੋੜੋ - ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਕਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਾਗ ਦਿਓ - ਹਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢੋ

9. X ਅਤੇ Y ਇੱਕੋ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ Z ਨੂੰ ਲਾਭ ਵਿੱਚ 20% ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਮਾਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ, ਮਟਾਰ, ਖੂਰਬ-ਸੰਚਿਤ ਅਤੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਗਾਨੀ ਖਾਤੇ ਦੇ ਮਾਰੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ, X ਅਤੇ Y ਦੇ ਖੁੰਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਚਾਇਆ ਰਕਮ ਕਰਮਵਾਰ ₹2,50,000 ਅਤੇ ₹3,50,000 ਸੀ। Z ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁੰਜੀ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 20% ਖਰੀਦੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਲਗਾਈ। Z ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਖੁੰਜੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦੀਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

Correct Answer: Z ਦੀ ਖੁੰਜੀ = ₹1,50,000 ਖਰੀਦੀਆਂ = ₹30,000

Solution:

Step 1: X ਅਤੇ Y ਦੀ ਕੁੱਲ ਖੁੰਜੀ

$$2, 50, 000 + 3, 50, 000 = 6, 00, 000$$

Step 2: Z ਦਾ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ = 20%

$$\therefore Z = \frac{20}{80} \times 6, 00, 000 = 1, 50, 000$$

Step 3: ਖਰੀਦੀਆਂ = Z ਦੀ ਖੁੰਜੀ ਦਾ 20%

$$= 20\% \times 1, 50, 000 = 30, 000$$

Quick Tip

ਨਵਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਆਵੇ: - ਪੁਰਾਣੀ ਕੁੱਲ ਖੁੰਜੀ ਕੱਢੋ - ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢੋ - ਖਰੀਦੀਆਂ ਵੱਖੋਂ ਗਿਣੋ

10. L, M ਅਤੇ N ਇੱਕੋ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਭ 3 : 2 : 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਫਰਮ ਹਰ ਸਾਲ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਖਾਤੇ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। 12.06.2024 ਨੂੰ M ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ M ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਸਨ:

- ਯੁੱਜੀ ਖਾਤਾ = ₹1,80,000
- ਯਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ = ₹30,000

ਫਰਮ ਦਾ ਮਾਲਾਨਾ ਲਾਭ ₹3,00,000 ਮੀ। M ਦੀ ਭੇਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਲਾਭ ਹਿੱਸਾ ਰੱਢੇ ਯਾਤੇ ਉਸਦਾ ਯੁੱਜੀ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਰਹੇ।

Correct Answer: M ਦਾ ਭੇਤ ਤੱਕ ਲਾਭ ਹਿੱਸਾ = ₹25,000 M ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ = ₹2,35,000

Solution:

Step 1: ਲਾਭ ਵੰਡ ਯਾਨੁਯਾਤ

$$3 : 2 : 1 \Rightarrow M = \frac{2}{6}$$

Step 2: ਮਾਲਾਨਾ ਲਾਭ = ₹3,00,000

Step 3: 1 ਯਧਰੈਲ ਤੋਂ 12 ਜੂਨ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ = 2 ਮਹੀਨੇ

$$2 \text{ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਲਾਭ} = \frac{3,00,000}{12} \times 2 = 50,000$$

Step 4: M ਦਾ ਲਾਭ ਹਿੱਸਾ

$$= \frac{2}{6} \times 50,000 = 25,000$$

Step 5: M ਦੇ ਯੁੱਜੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ

$$1,80,000 + 30,000 + 25,000 = 2,35,000$$

Quick Tip

ਮਾਝੇਦਾਰ ਦੀ ਭੇਤ 'ਤੇ: - ਭੇਤ ਤੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਰੱਢੇ - ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਜੋੜੋ - ਯੁੱਜੀ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਰਹੇ

11. ਗੇਠ ਦਿੱਤੇ ਟਰਾਇਲ ਬੈਲੈਂਸ ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਖਤਮ ਗੇਠ ਵਾਲੇ ਮਾਲ ਲਈ ਯੰਤਿਮ ਖਾਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹੇ:

ਵੇਰਵਾ	₹	ਵੇਰਵਾ	₹
ਵਿਕਰੀ	4,00,000	ਖਰੀਦ	3,85,000
		Less: ਵਾਧਸੀ	15,000

ਗੇਠ ਜਾਣਕਾਰੀ:

- ਫਰਮ ਨੇ ਖਰੋਲੂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ₹40,000 ਦਾ ਮਾਲ ਰੱਢਿਆ।
- ਘਾਰੀ ਦੇ ਦੇਣਦਾਰਾਂ 'ਤੇ 5% ਦੀ ਛੂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

Correct Answer: ਮੁੱਢ ਵਿਕਰੀ = ₹4,00,000 ਮੁੱਢ ਖਰੀਦ = ₹3,70,000

Solution:

Step 1: ਸੁੱਧ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਗਣਨਾ

$$\text{ਸੁੱਧ ਵਿਕਰੀ} = 4,00,000$$

Step 2: ਸੁੱਧ ਖਰੀਦ ਦੀ ਗਣਨਾ

$$\text{ਖਰੀਦ} = 3,85,000 - 15,000 = 3,70,000$$

Step 3: ਅਰੋਲੂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਮਾਲ

$$40,000 \text{ ਨੂੰ ਡਰਾਈਂਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ}$$

Step 4: ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਛੁਟ

$$5\% \text{ ਛੁਟ ਨੂੰ ਲਾਭ-ਗਾਨੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ}$$

Quick Tip

Final Accounts ਵਿੱਚ: - Sales – Returns = Net Sales - Purchases – Returns = Net Purchases
- Personal use = Drawings - Discount Allowed = Expense

12. ਮਾਹਿਥ ਯੁੱਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਅਮਥਾਈ ਯੁੱਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਭੇਦ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਮਥਾਈ (Permanent) ਖਾਤੇ ਲੇਖਾ ਮਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਦਕਿ ਅਮਥਾਈ (Temporary) ਖਾਤੇ ਲੇਖਾ ਮਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਮਥਾਈ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਇਆ ਅਗਲੇ ਲੇਖਾ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਅਮਥਾਈ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਇਆ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਏ ਜਾਂਦੇ।

Solution:

Step 1: ਮਥਾਈ ਖਾਤੇ ਸੰਘੀ, ਬਰਾਇਆ ਅਤੇ ਯੁੱਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਅਮਥਾਈ ਖਾਤੇ ਅਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਭ-ਗਾਨੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

Permanent Accounts = Carry Forward Temporary Accounts = Close Every Year

13. ਮਾਥੀ ਨੂੰ ਮੇਵਾ ਖੁਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਬੁੱਢਾਥਾ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।
- ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ।

Solution:

Step 1: ਬੁੱਢਾਏ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮਾਥੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

Step 2: ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਥੀ ਨਿੱਜੀ ਗਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਮੌਰਿਆਂ ਕਰਕੇ ਫਰਮ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Retirement of Partner = Health + Personal Reasons

14. ਫਰਮ ਦੇ ਖਰਤਾਲਨ ਸਮੇਂ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ?

Correct Answer: ਫਰਮ ਦੇ ਖਰਤਾਲਨ ਸਮੇਂ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਾਂ ਇਸ ਲਈ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਗੁਣੀ ਵੱਢੀ ਜਾ ਸਕੇ।

Solution:

Step 1: ਵਿਕਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਖਰੀਦਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

Step 3: ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਜਾਂ ਗੁਣੀ ਨਿਕਾਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

Profit = Sales – Purchases – Expenses

15. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

Correct Answer: ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਜੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

Quick Tip

Retirement of Partner = Agreement + Consent

16. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਟਰਾਇਲ ਬੈਲੈਂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 31 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਖਾਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਟਰਾਇਲ ਬੈਲੈਂਸ (31 ਮਾਰਚ 2024):

ਡੈਬਿਟ	₹	ਕ੍ਰੈਡਿਟ	₹
ਯੂਜੀ		6,00,000	
ਡਰਾਈਂਗਜ਼	4,00,000		
ਵਿਕਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ		1,94,000	
ਖਰੀਦ ਵਾਧਮੀ		40,000	
ਰਜ਼ਦਾਰ	10,00,000		
ਡੇਬਟਰ		4,80,000	
ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਿਲ		3,50,000	
ਫਰਨੀਚਰ	1,60,000		
ਡੇਟਰਨ	1,50,000		
ਖਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ	94,000		
ਕੁੱਲ	12,34,000	12,34,000	

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ:

- (a) ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਿਲਾਂ 'ਚੋਂ ₹50,000 ਦੇ ਬਿਲ ਜਾਦਾਇਗੀ ਹੋ ਗਏ।
- (b) ਡਰਾਈਂਗਜ਼ 'ਤੇ 5% ਬਿਯਾਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।
- (c) ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ 10% ਘਟਾਓ (Depreciation) ਲਗਾਓ।
- (d) ਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ₹1,41,000 ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਛੁੱਟ ₹10,000 ਦਿੱਤੀ।
- (e) ਡੇਟਰਨ 'ਤੇ 5% ਬੁਰੇ ਰਜ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਓ।
- (f) ਖਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 'ਤੇ ₹2,000 ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਖਰਚੀ।

Correct Answer (ਸੰਖੇਪ ਨਤੀਜੇ):

- ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਘਟਾਓ = ₹16,000
- ਡਰਾਈਂਗਜ਼ 'ਤੇ ਬਿਯਾਜ = ₹20,000
- ਡੇਟਰਨ 'ਤੇ ਬੁਰੇ ਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ = ₹2,000
- ਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਰਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ = ₹1,41,000
- ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਇਆ ਰਕਮ = ₹3,00,000

Solution:

Step 1: ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਘਟਾਓ

$$10\% \times 1,60,000 = 16,000$$

Step 2: ਡਰਾਈਂਗਜ਼ 'ਤੇ ਬਿਯਾਜ

$$5\% \times 4,00,000 = 20,000$$

Step 3: ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਿਲ

$$3,50,000 - 50,000 = 3,00,000$$

Step 4: ਡੇਟਰਨ 'ਤੇ ਬੁਰੇ ਰਜ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ

$$5\% \times (1,50,000 - 1,41,000) = 2,000$$

Step 5: ਖਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ

2,000 ਲਾਭ-ਗਾਨੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਖਰਚ

Quick Tip

Final Accounts ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ: - Depreciation = Expense - Drawings Interest = Capital Adjustment - Provision for Bad Debts = Prudence Concept

17. ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੈਰਗਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹੜੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

Correct Answer: ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੈਰਗਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ **ਭਾਰਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਆਨੰ, 1932 (Indian Partnership Act, 1932)** ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Solution:

Step 1: ਜੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਮੌਖਿਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਆਨੰ ਨਿਯਮ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ:

- ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਗਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਯੁੱਜੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਿਯਾਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।
- ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਰਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।
- ਡਰਾਇੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਬਿਯਾਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ)।

Quick Tip

Agreement ਨਾ ਹੋਵੇ → Indian Partnership Act, 1932 ਲਾਗੂ

18. ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਹੜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?

Correct Answer: ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਹੋ ਸਕੇ।

Solution:

Step 1: ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ — ਸੇਵਾ ਮੁਰਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਸੰਘਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਾਇਆਵਾਂ ਦੀ ਮੁੱਲਾਂਕਨ — ਸੰਘਤੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾਈ ਜਾਂ ਘਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਭ/ਗਾਨੀ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਮੰਚਿਤ ਲਾਭ — ਆਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਮੰਚਿਤ ਲਾਭ ਸੇਵਾ ਮੁਰਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 4: ਯੁੱਜੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਨਿਖਟਾਰਾ — ਸੇਵਾ ਮੁਰਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਬਰਾਇਆ ਰਕਮ ਨਰਦ ਜਾਂ ਰਿਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

Retirement Adjustments = Goodwill + Revaluation + Reserves + Capital Settlement

19. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਨੇ ਖਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਮੁੱਢਲਾ ਮੁੱਢਲਾ ਰਕਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ:

ਸਾਲ	ਮੁੱਢਲਾ ਮੁੱਢਲਾ (₹)
2021--22	3,80,000
2022--23	4,40,000
2023--24	5,00,000

ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਰਮ ਦੀ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ₹8,00,000 ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 15% ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

- ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖੋ।
- ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਾਭ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਆਰਥ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

(a) ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਾਭ = ₹4,40,000 ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ (15%) = ₹66,000

(b) ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਾਭ ਵਿਧੀ ਉਹ ਵਿਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਾਭ ਦੇ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਦੀ ਰੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਲਾਭ

$$3,80,000 + 4,40,000 + 5,00,000 = 13,20,000$$

Step 2: ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਾਭ

$$\frac{13,20,000}{3} = 4,40,000$$

Step 3: ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ (15%)

$$15\% \times 4,40,000 = 66,000$$

Quick Tip

Average Profit Method: - ਖਰਚਿਆਂ ਖਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਜੋੜੋ - ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਦਿਓ - ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਖਰਚਿਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖੋ

20. Star ਅਤੇ Moon 3 : 2 ਦੇ ਅਨੁਧਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। 31 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਫਰਮ ਦਾ ਟਰਾਇਲ ਬੈਲੈਂਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। 1 ਅਪਰੈਲ 2024 ਨੂੰ 'Sun' ਨੂੰ 1/10 ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਰਿਤਾਬ ਕਰੋ।

Correct Answer (ਸੰਖੇਪ):

- (a) Sun ਆਪਣੀ ਯੁੱਜੀ ₹6,00,000 ਲਿਆਇਆ, ਖਰ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਲਈ ਨਰਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ।
- (b) ਫਰਮ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗੁੱਡਵਿੱਲ = ₹4,00,000।
- (c) ਡੇਟਰਨਾਂ 'ਤੇ 10% ਵਿਡੇਮਨ (Provision) = ₹29,000।
- (d) ਬੈਂਕ ਰਚ 'ਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ 12% ਬਿਯਾਜ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।
- (e) ਰਚਦਾਰੀ ਆਦਾਇਗੀ ਵਿਡੇਮਨ = ₹15,000।
- (f) ₹40,000 ਦਾ ਡਰਾਅ ਰਚ 'ਚੋਂ ₹38,000 Star ਨੇ ਲਿਆ।

Solution:

Step 1: Sun ਦੀ ਯੁੱਜੀ Sun ਦਾ ਹਿੱਸਾ = $\frac{1}{10}$

$$\therefore \text{Sun ਦੀ ਯੁੱਜੀ} = 6,00,000$$

Step 2: ਫਰਮ ਦੀ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁੱਲ = ₹4,00,000 Sun ਨੇ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਲਈ ਨਰਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਲਈ Star ਅਤੇ Moon ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਨ ਰੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (3:2 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ)।

Step 3: ਡੇਟਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਡੇਮਨ

$$10\% \times 2,90,000 = 29,000$$

Step 4: ਬੈਂਕ ਰਚ 'ਤੇ ਬਿਯਾਜ

$$12\% \times 6 \text{ ਮਹੀਨੇ}$$

ਬਿਯਾਜ ਲਾਭ-ਗੁਣੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਵਜੋਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

Step 5: ਰਚਦਾਰੀ ਆਦਾਇਗੀ ਵਿਡੇਮਨ

$$15,000 \text{ (ਲਾਭ-ਗੁਣੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ)}$$

Step 6: ਡਰਾਇੰਗਜ਼ ਦੀ ਸਮਾਯੋਜਨਾ

$$40,000 \text{ ਵਿੱਚੋਂ } 38,000 \text{ Star ਨੇ ਲਏ}$$

Quick Tip

Admission of Partner ਵਿੱਚ: - ਨਵੇਂ ਸਾਥੀ ਦੀ ਯੁੱਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁੱਡਵਿੱਲ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰੋ - Provision ਅਤੇ Interest ਹਮੇਸ਼ਾਂ P&L ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - Drawings ਸਿੱਧੇ Capital Accounts ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

21. ਵਰਤ-ਖੜੀ ਖੱਧਰ _____ ਖਰਾਰ ਦੇ ਰੱਦਰ ਹਨ। (ਲਥੁ ਯੰਰ/ਵਿਗਿਆਨ)

Correct Answer: ਵਿਗਿਆਨ

Solution:

Step 1: ਵਰਤ ਅਤੇ ਖੜੀ ਦਾ ਖੱਧਰ ਮਾਥ ਅਤੇ ਗਣਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਇਹ ਮਾਥ ਵਿਗਿਆਨਰ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਰ ਰੱਦਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

Time & Clock = Scientific Measurement

23. ਸਰਲ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ _____ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਿੱਧਾ/ਗਣਿਤਿਕ)

Correct Answer: ਸਿੱਧਾ

Solution:

Step 1: ਸਰਲ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਇੱਕੋ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵਧਾਏ ਜਾਂ ਘਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ (Linear) ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Simple Enlargement = Linear (ਸਿੱਧਾ) Enlargement

24. ਰੋਡ ਖੱਬਰ ਵਿਸਥਾਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਚਰਚਰ ਅਧਿਐਨ ਲਈ _____ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (AS-3 / AS-3 ਮੰਦਰ)

Correct Answer: AS-3

Solution:

Step 1: ਰੋਡ ਖੱਬਰ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਭਾਗਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਇਸ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਡਰਾਈਂਗਜ਼ ਵਿੱਚ AS-3 ਮਿਆਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Engineering / Road Maps = AS-3 Standard

25. ਇੱਕ ਵੱਧੀ ਨੇ ₹18,00,000 ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਖੁਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 20% ਘਟਾਓ (Depreciation) ਲੱਗੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ?

(A) ₹21,60,000

(B) ₹18,00,000

(C) ₹15,00,000

(D) ₹14,40,000

Correct Answer: (D) ₹14,40,000

Solution:

Step 1: ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ = ₹18,00,000

Step 2: ਘਟਾਓ = 20%

$$20\% \times 18,00,000 = 3,60,000$$

Step 3: ਰਿਤਾਬੀ ਰੀਮਤ

$$18,00,000 - 3,60,000 = 14,40,000$$

Quick Tip

Book Value = Cost – Depreciation

26. ਰਿਮ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰਿਆਂ (Personal Sales) ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (A) ਰਿਮਾਨ
- (B) ਵਧਾਰੀ
- (C) ਭਾਰਤ ਦਾ ਜਨਸੰਖਿਆ
- (D) ਰੰਧਨੀ ਦਾ ਰਮਚਾਰੀ

Correct Answer: (D) ਰੰਧਨੀ ਦਾ ਰਮਚਾਰੀ

Solution:

Step 1: ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਧਾਰ, ਖੇਤੀ ਆਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਰੰਧਨੀ ਦਾ ਰਮਚਾਰੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

Quick Tip

Personal Sales Expansion \neq Company Employee

27. ਯੂਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀ ਹੈ ?

Correct Answer: ਯੂਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਹ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯੂਜੀਰ ਲਾਭਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਸੰਘਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਲਾਭ) ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਆਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਵਿਡੈਂਡ ਵਜੋਂ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

Solution:

Step 1: ਯੂਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਯੂਜੀਰ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ।

Step 2: ਇਹ ਫਰਮ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Capital Reserve = Capital Profits (Not for Dividend)

28. ਲਾਭੀ ਵੰਡ ਰਮ-ਘੱਧਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Correct Answer: ਲਾਭੀ ਵੰਡ ਰਰਮ-ਪੱਧਰ ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਜਾਂ ਗਾਨੀ ਵੰਡ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਮਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲਾਭ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Profit Sharing Ratio = Basis of Profit Distribution

29. ਰਾਮ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 12% ਮਾਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ ₹10,00,000 ਦੇ ਰਚੇ ਅਤੇ ਖਰੇਦੀਆਂ ਖਰਦਾਨ ਰੀਤੀਆਂ। ਰਰਮ 'ਤੇ ਰ ਰੱਟੇਤੀ (TDS) ਲਾਗੂ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਹੜੀ ਰਾਨੂੰਨੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ TDS ਲਾਗੂ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

Correct Answer: ਆਮਦਨ ਰ ਰਾਨੂੰਨ, 1961 (Income Tax Act, 1961) ਅਨੁਸਾਰ TDS ਲਾਗੂ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਬਿਯਾਜ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਹੀ ਰ ਰੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਇਹ ਖਰਦਾਲੀ ਸਰਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਰ ਖਰਾਧਤੀ ਯਰੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

Interest Income → TDS → Income Tax Act, 1961

30. ਰਿਤੁ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ ਗੀਤਾ ਨੂੰ 10% ਖਰੀਦੀਯਮ 'ਤੇ ₹20 ਖੁੱਲ ਵਾਲੇ 2,000 ਅੰਸ ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ। ਅੰਸ ਰਰਮ ਇਸ ਖਰਰਾਰ ਅਦਾ ਰੀਤੀ ਗਈ: ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ₹6 (ਖਰੀਦੀਯਮ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਖਹਿਲੀ ਰਾਲ 'ਤੇ ₹4। ਗੀਤਾ ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਰਾਲ ਦੀ ਰਰਮ ਅਦਾ ਨਾ ਰੀਤੀ। ਗੀਤਾ ਦੇ 1,200 ਅੰਸ ਜਬਤ ਰੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 16 ਰੁਧਏ ਖਰਤੀ ਅੰਸ 'ਤੇ ਖੁਰੀ ਅਦਾ ਰਰਮ ਨਾਲ ਖੁੜ ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ ਗਏ। ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਰੋ ਅਤੇ ਅੰਸ ਜਬਤੀ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਰੋ।

Correct Answer (ਸੰਖੇਪ): ਅੰਸ ਜਬਤੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬਚਤ ਰਰਮ ₹2,400 ਹੈ, ਜੋ ਖੁੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਰੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Solution:

Step 1: ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ ਅੰਸ

$$2,000 \text{ ਅੰਸ @ } 20 = 40,000$$

ਖਰੀਦੀਯਮ = 10% of 20 = ₹2 ਖਰਤੀ ਅੰਸ

Step 2: ਅਦਾ ਰਰਮ (ਗੀਤਾ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ):

$$\text{ਅਲਾਟਮੈਂਟ} = 6 \times 2,000 = 12,000$$

$$\text{ਖਹਿਲੀ ਰਾਲ} = 4 \times 2,000 = 8,000$$

Step 3: ਜਬਤ ਰੀਤੇ ਅੰਸ = 1,200

ਜਬਤ ਰਕਮ (ਯਲਾਟਮੈਂਟ + ਰਾਲ):

$$(6 + 4) \times 1,200 = 12,000$$

Step 4: ਖੁੜ ਜਾਰੀ

$$1,200 \text{ ਯੰਸ} @ 16 = 19,200$$

ਛੂਟ = ₹20 – ₹16 = ₹4 ਖੁੜੀ ਯੰਸ

$$4 \times 1,200 = 4,800$$

Step 5: ਯੰਸ ਜਬਤੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਬਚਤ

$$\text{ਜਬਤ ਰਕਮ} - \text{ਛੂਟ} = 12,000 - 4,800 = 7,200$$

Step 6: ਬਾਰੀ ਜਬਤ ਯੰਸ (800 ਯੰਸ)

$$6 \times 800 = 4,800$$

Step 7: ਖੁੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ

$$7,200 - 4,800 = 2,400$$

Quick Tip

Forfeiture Reissue: - Forfeiture A/c = Amount Received - Reissue Discount ≤ Forfeiture
- Balance → Capital Reserve

31. ABC Ltd. ਨੇ ₹100 ਖੁੱਲ ਦੇ 30,000 ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ₹50 ਖੁੜੀ ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ਖੁੜੀਯੰਸ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ। ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ਯਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ਯਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਦਰ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ ਗਏ। 15,000 ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ਖੁੜੀ ਯੰਸ ਯਦਾ ਰੀਤੇ ਗਏ। ਬਾਰੀ 10,000 ਵਰਤ-ਖੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਯਲਾਟਮੈਂਟ ਯਤੇ ਖੁੜੀ ਰਾਲ ਦੀ ਰਕਮ ਖੁੜਾਯਤ ਨਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ਜਬਤ ਰਕਮ ਲਏ ਗਏ। ABC Ltd. ਦੀ ਯਾਂ ਬਗੀਖਾਤਿ ਯਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਜਰਨਲ ਯੈਂਟਰੀ ਯਾਂ ਦਰਜ ਰੇ।

Correct Answer: ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਯਾਂ ਜਰਨਲ ਯੈਂਟਰੀ ਯਾਂ ABC Ltd. ਦੀ ਯਾਂ ਬਗੀਖਾਤਿ ਯਾਂ ਵਿੱਚ ਰੀਤੀ ਯਾਂ ਜਾਣਗੀ ਯਾਂ।

Solution:

(i) ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ਜਾਰੀ ਰਕਮ ਮਯੇਂ

Bank A/c Dr. To Share Capital A/c To Securities Premium A/c

(ii) ਯਲਾਟਮੈਂਟ ਰਕਮ ਬਰਾਇ ਯਾ ਹੋਣ 'ਤੇ

Share Allotment A/c Dr. To Share Capital A/c To Securities Premium A/c

(iii) ਖੁੜੀ ਰਾਲ ਬਰਾਇ ਯਾ ਹੋਣ 'ਤੇ

Share First Call A/c Dr. To Share Capital A/c

(iv) ਬਰਾਇ ਵਰਤ-ਖੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਬਤੀ

Share Capital A/c Dr. To Share Allotment A/c To Share First Call A/c To Share Forfeiture A/c

ਵਿ ਯਾ ਯਿ ਯਾ:

- Step 1:** ਜਿਹੜੇ ਵਰਤ-ਖੱਤਰ ਯੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਾ ਰੀਤੇ ਗਏ, ਉਹ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੰਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰੀਤੇ ਗਏ।
Step 2: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਰਤ-ਖੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਆਲਾਟਮੈਂਟ ਆਤੇ ਚਾਲ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਜਬਤ ਚਰ ਲਏ ਗਏ।
Step 3: ਜਬਤੀ ਰਕਮ Share Forfeiture Account ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਰੀਤੀ ਗਈ।

Quick Tip

Shares Forfeited: - Unpaid shares are cancelled - Amount received → Share Forfeiture A/c - Used later for reissue or Capital Reserve

32. ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਖੁਰਾਣੇ ਲਾਭ ਆਨੁਖਾਤ 3 : 5 : 1 ਸਨ ਆਤੇ ਨਵੇਂ ਲਾਭ ਆਨੁਖਾਤ 2 : 1 ਹਨ। ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ₹96,000 ਮਿਲਣੇ ਹਨ। ਗੇਨਿੰਗ ਸਾਥੀਆਂ ਆਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਖਤਾ ਲਗਾਓ।

Correct Answer: ਗੇਨਿੰਗ ਸਾਥੀ = ਦੂਜੇ ਆਤੇ ਤੀਜੇ ਸਾਥੀ ਗੇਨਿੰਗ ਆਨੁਖਾਤ = 2 : 1

Solution:

Step 1: ਖੁਰਾਣਾ ਲਾਭ ਆਨੁਖਾਤ

$$3 : 5 : 1$$

ਕੁੱਲ ਟਿਕਾਈਆਂ = 3 + 5 + 1 = 9

Step 2: ਖੁਰਾਣੇ ਹਿੱਸੇ

$$A = \frac{3}{9}, \quad B = \frac{5}{9}, \quad C = \frac{1}{9}$$

Step 3: ਨਵਾਂ ਲਾਭ ਆਨੁਖਾਤ (ਬਾਰੀ ਦੇ ਸਾਥੀ)

$$2 : 1$$

ਕੁੱਲ ਟਿਕਾਈਆਂ = 3

Step 4: ਨਵੇਂ ਹਿੱਸੇ

$$B = \frac{2}{3}, \quad C = \frac{1}{3}$$

Step 5: ਗੇਨਿੰਗ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢੋ

$$B \text{ ਦਾ ਗੇਨ} = \frac{2}{3} - \frac{5}{9} = \frac{6-5}{9} = \frac{1}{9}$$

$$C \text{ ਦਾ ਗੇਨ} = \frac{1}{3} - \frac{1}{9} = \frac{3-1}{9} = \frac{2}{9}$$

Step 6: ਗੇਨਿੰਗ ਆਨੁਖਾਤ

$$B : C = \frac{1}{9} : \frac{2}{9} = 1 : 2$$

Step 7: ₹96,000 ਦੀ ਵੰਡ

$$B \text{ ਦਾ ਹਿੱਸਾ} = \frac{1}{3} \times 96,000 = 32,000$$

$$C \text{ ਦਾ ਹਿੱਸਾ} = \frac{2}{3} \times 96,000 = 64,000$$

Quick Tip

Retirement Questions: - Old Ratio – New Ratio = Gaining Share - Gaining Ratio ਨਾਲ ਰਕਮ ਵੰਡੋ

33. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਤੋਂ 1 ਜਾਨਵਰੀ 2023 ਅਤੇ 31 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਬਚੀਲੀਆਂ ਦਾ ਬਿਯਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਘਲਾਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਜਾਦਾਇਗੀ ਮੁੱਲ 'ਤੇ):

	1 ਜਾਨਵਰੀ 2023 (₹)	31 ਮਾਰਚ 2024 (₹)
ਘਲਾਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ	14,40,000	17,20,000

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ:

- (i) ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ₹1,70,000 ਦੀ ਡਿਪਰੀਸੀਏਸ਼ਨ ਲਗਾਈ ਗਈ।
- (ii) ₹2,20,000 ਦੀ ਖੁਰਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਿਸਦੀ ਖੁਸਤਰੀ ਕੀਮਤ ₹2,50,000 ਸੀ।

Correct Answer (ਸੰਖੇਪ): ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਖਰੀਦ = ₹6,00,000

Solution:

Step 1: ਘਲਾਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ:

Closing Balance = Opening Balance + Purchases – Book Value of Assets Sold – Depreciation

Step 2: ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਲਗਾਓ:

$$17,20,000 = 14,40,000 + \text{Purchases} - 2,50,000 - 1,70,000$$

Step 3: Purchases ਕੱਢੋ:

$$\begin{aligned} \text{Purchases} &= 17,20,000 - 14,40,000 + 2,50,000 + 1,70,000 \\ &= 2,80,000 + 4,20,000 = 6,00,000 \end{aligned}$$

ਨਤੀਜਾ: ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ₹6,00,000 ਦੀ ਨਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰੀਦੀ ਗਈ।

Quick Tip

Fixed Asset Account: Opening + Purchases – Book Value of Sale – Depreciation = Closing

35. ਵਧਾਰਕ ਯਾਰਣਾ ਅਤੇ ਖੁੰਜੀ ਯਾਰਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

Correct Answer:

- ਵਧਾਰਕ ਧਾਰਣਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਈਆਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਯੁੱਜੀ ਧਾਰਣਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਇੱਕੋ ਇਕਾਈ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਵਧਾਰਕ ਧਾਰਣਾ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਯੁੱਜੀ ਵਧਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਯੁੱਜੀ ਧਾਰਣਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਲਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਵਧਾਰਕ ਧਾਰਣਾ (Business Entity Concept) ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਈਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਹੇਠ ਵਧਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਬਰਾਇਆਵਾਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਧਾਰ ਦੀ ਅਸਲੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ।

Step 2: ਯੁੱਜੀ ਧਾਰਣਾ (Capital Concept) ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਵਧਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਧਨ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਧਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ।

Step 3: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਧਾਰਕ ਧਾਰਣਾ ਵਧਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਇਕਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਯੁੱਜੀ ਧਾਰਣਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਵਧਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

Quick Tip

ਵਧਾਰਕ ਧਾਰਣਾ = Business ≠ Owner
 ਯੁੱਜੀ ਧਾਰਣਾ = Business = Owner

36. ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨਾ-ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

Correct Answer:

- ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ ਉਹ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਧਾਰ ਦੀ ਆਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ।
- ਨਾ-ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ ਉਹ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਧਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ।

Solution:

Step 1: ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ (Operating Profit) ਵਧਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਜਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਭ ਵਿਕਰੀ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਧਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਨਾ-ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ (Non-operating Profit) ਵਧਾਰ ਦੀ ਆਮ ਕਾਰਜਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ, ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਲਾਭ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਬਿਯੋਜਨ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਹਾਂ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ ਆਮ ਵਧਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ-ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ ਗੈਰ-ਆਮ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ = Regular business activities
 ਨਾ-ਵਧਾਰਕ ਲਾਭ = Non-regular / capital sources

37. ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਦਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਣਾਤਮਕ ਖੱਬੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਜਾਂ ਖਰਬੰਧਰੀ ਕੁਸਲਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।
- ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਖੂਹੀ ਤਮਵੀਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

Solution:

Step 1: ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣੀਆਂ (Financial Statements) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਮੌਦਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਧਾਹ ਦੀ ਸਾਖ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦੱਖਲਤਾ, ਗਾਹਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਖੱਬੇ ਸਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੂਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝਣਾ ਯੋਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਇਹ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਖਟਾਓ (Depreciation), ਭਵਿੱਖੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਮਾਨ ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਖਰਬੰਧਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਰ ਇਹ ਵਧਾਹ ਦੀ ਖੂਹੀ ਹਰੀਕਤ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ।

38. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 31 ਮਾਰਚ, 2024 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਬਿਯਾਨ (Statement of Sources and Application of Funds) ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਡਾਟਾ:

ਵਿਵਰਣ	31 ਮਾਰਚ, 2024 (₹)	31 ਮਾਰਚ, 2023 (₹)
ਸੇਕਰ ਖੂਹੀ	40,00,000	20,00,000
ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਾਇਬਿਲਟੀ	30,00,000	12,00,000
ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਯਾਨ	12%	10%
ਟੈਕਸਟ	30%	30%

Correct Answer (ਸੰਖੇਪ):

- ਸੇਕਰ ਖੂਹੀ ਵਿੱਚ ਵਧਾਹ = ₹20,00,000 (ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ)
- ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਾਇਬਿਲਟੀ ਵਿੱਚ ਵਧਾਹ = ₹18,00,000 (ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ)
- ਕੁੱਲ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ = ₹38,00,000

Solution:

Step 1: ਸੇਕਰ ਖੂਹੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ

$$40,00,000 - 20,00,000 = 20,00,000$$

ਇਹ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।

Step 2: ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਾਇਬਿਲਟੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ

$$30,00,000 - 12,00,000 = 18,00,000$$

ਇਹ ਵੀ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।

Step 3: ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸਰੋਤ

$$20,00,000 + 18,00,000 = 38,00,000$$

ਨਤੀਜਾ: ਮਾਲ ਦੌਰਾਨ ਫਰਮ ਨੇ ₹38,00,000 ਦੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ।

Quick Tip

Funds Flow Statement: Increase in Capital / Long-term Liabilities = Source of Funds
Decrease = Application of Funds

39. ਚਲੰਤ ਯਨ ਵਿਵਰਣ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਚਲੰਤ ਯਨ ਵਿਵਰਣ ਸਿਰਫ ਚਲੰਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਬਰਾਇਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਯੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।
- ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਨਕਦੀ ਦੀ ਆਮਲ ਆਮਦ ਅਤੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ, ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਚਲੰਤ ਯਨ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਚਲੰਤ ਯਨ ਵਿਵਰਣ (Working Capital Statement) ਦਾ ਮੁੱਖ ਯਿਯਾਨ ਚਲੰਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਬਰਾਇਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵਪਾਰ ਦੀ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਕੁੱਲ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਯੂਰੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

Step 2: ਇਸ ਵਿਵਰਣ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੀ ਆਮਲ ਆਮਦ-ਰਫਤਾਰ (Cash Inflow and Outflow) ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਕਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਤਰਲਤਾ (Liquidity) ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

Quick Tip

Working Capital Statement ਸਿਰਫ ਚਲੰਤ ਯਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ Cash Flow Statement ਨਕਦੀ ਦੀ ਆਮਲ ਆਮਦ-ਰਫਤਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

40. 1. ਆਮਦਾਈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- **ਅਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ** ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਲੰਤ ਯਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ **ਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ** ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- **ਅਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ** ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ ਦੇ ਵਧਾਹਰ ਚਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ **ਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ** ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰਾਮ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਅਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ (Temporary Funds Statement) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਰਦੀ ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਸੰਘੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਵਧਾਹ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ, ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ (Permanent Funds Statement) ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਫੰਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਜ਼ੀ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਧਾਹ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰਾਮ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਵਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਅਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ਅਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ = Short-term financial needs
 ਸਥਾਈ ਯਨ ਵਿਵਰਣ = Long-term financial planning

41. ਅੰਸ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 20 ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੇ 2,00,000 ਅੰਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਅੰਸਾਂ ਦੀ ਭੁਗਤਾਨੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ:

- ਯਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ₹10
- ਯਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ₹14 (₹10 ਯਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ)
- ਯਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ 'ਤੇ ₹6

3,00,000 ਅੰਸਾਂ ਲਈ ਯਰਜ਼ੀਆਂ ਯਰਾਧਤ ਹੋਈਆਂ। ਯਲਾਟਮੈਂਟ ਅਨੁਧਾਤ ਦੇ ਯਾਧਾਹ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਯਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ 3,600 ਅੰਸ ਯਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਰ ਉਸਨੇ ਯਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕਾਲ ਦੀ ਕਰਮ ਯਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅੰਸ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਯਾਯਦ ਵਿੱਚ ₹16 ਯਰਤੀ ਅੰਸ 'ਤੇ ਯੁੜ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਰਨਲ ਯੈਂਟਰੀਆਂ ਕਰੋ।

Correct Answer (ਸੰਖੇਪ): ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸਾਂ ਦੀ ਯੁੜ ਜਾਰੀ ਤੋਂ ਯਾਯਦ ਬਚਤ ਕਰਮ ਯੂਜ਼ੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Solution:

Step 1: ਯਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਯਰਾਧਤ ਕਰਮ

$$2,00,000 \times 10 = 20,00,000$$

Step 2: ਯਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕਾਲ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਕਰਮ (3,600 ਅੰਸਾਂ ਲਈ)

$$\text{ਯਲਾਟਮੈਂਟ} = 3,600 \times 14 = 50,400$$

$$\text{ਕਾਲ} = 3,600 \times 6 = 21,600$$

Step 3: ਜਬਤ ਰੀਤੇ ਅੰਸਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਬਰਾਇਆ ਰਕਮ

$$50,400 + 21,600 = 72,000$$

Step 4: ਮੁੜ ਜਾਰੀ

$$3,600 \text{ ਅੰਸ } @ 16 = 57,600$$

Step 5: ਛੁਟ

$$20 - 16 = 4 \text{ ਖਰਤੀ ਅੰਸ}$$

$$4 \times 3,600 = 14,400$$

Step 6: ਅੰਸ ਜਬਤੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਬਚਤ

$$72,000 - 14,400 = 57,600$$

ਇਹ ਰਕਮ ਖੁੱਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਰੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Journal Entry (Forfeiture): Share Capital A/c Dr.

To Share Allotment A/c

To Share Call A/c

To Share Forfeiture A/c

Journal Entry (Reissue): Bank A/c Dr.

Share Forfeiture A/c Dr.

To Share Capital A/c

Quick Tip

Share Forfeiture: - Reissue discount \leq Forfeiture balance - Balance after reissue \rightarrow Capital Reserve

43. _____ ਰੰਥਿਊਟਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਸਮੁੱਚਾ/ਸੁਰੱਖਿਅਤ)

Correct Answer: ਸਮੁੱਚਾ

Solution:

Step 1: ਰੰਥਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਗਤੀ, ਸਹੀਯਨ, ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤਾ ਹਨ।

Step 2: “ਸਮੁੱਚਾ” ਰੰਥਿਊਟਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Quick Tip

Computer Features = Speed, Accuracy, Security

44. ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਰੀਤੀ ਰਕਮ ਗਟਾਉਣ ਲਈ _____ ਰਮਾਂਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (Alt+D / Alt+C)

Correct Answer: Alt+D

Solution:

Step 1: ਟੇਬਲ ਜਾਂ ਮਥਰੈਡਮੀਟ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਗਟਾਉਣ ਲਈ ਰੀਬੋਰਡ ਮਾਰਟਰਟ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 2: Alt+D ਰਮਾਂਡ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਐਂਟਰੀ ਡਿਲੀਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

Alt+D = Delete Entry

45. PMT Method ਦੀ ਵਰਤੋਂ _____ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਯੋਗਕ੍ਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ / ਲੋਨ ਜਮਗਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ)

Correct Answer: ਯੋਗਕ੍ਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

Solution:

Step 1: PMT Method ਦਾ ਮਰਥਿਯ ਨਿਯਮਤ ਕ੍ਰਿਮਤਾਂ (Installments) ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋਨ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮਤਾਂ ਦੀ ਯੋਗਕ੍ਰਮਿਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

PMT = Payment / Installment Analysis

46. ਟਿਕ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦੋ ਲੰਬਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

- (A) ਰੇਖਾ
- (B) ਵੇਕਟਰ
- (C) ਲੰਬਕ
- (D) ਫਾਮਲਾ

Correct Answer: (D) ਫਾਮਲਾ

Solution:

Step 1: ਟਿਕ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਇਸ ਮਾਪ ਨੂੰ ਫਾਮਲਾ (Distance) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

Distance = Length between two points

47. ਕ੍ਰਿਮ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਵੇਕਟਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (A) XY
- (B) YZ

- (C) ZX
(D) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Correct Answer: (D) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Solution:

Step 1: ਜਿਹੜੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਰਿਮਾਣ ਦੋਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੈਕਟਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 2: XY, YZ ਅਤੇ ZX ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਾਲੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਵੈਕਟਰ ਹਨ।

Quick Tip

Vector = Magnitude + Direction

48. ਰਿਸ਼ੇ ਤਿੰਨ ਖਰਚਾਰ ਦੇ ਟੈਕਸ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਅਨੁਪਾਤੀ ਟੈਕਸ ਖਰਚਾਲੀ (Proportional Tax System)
- ਖਰਗਤੀਮੀਲ ਟੈਕਸ ਖਰਚਾਲੀ (Progressive Tax System)
- ਖਰਤੀਗਤੀਮੀਲ ਟੈਕਸ ਖਰਚਾਲੀ (Regressive Tax System)

Solution:

Step 1: ਅਨੁਪਾਤੀ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਦਰ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਖਰਗਤੀਮੀਲ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਵਧਣ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਦਰ ਵਧਦੀ ਹੈ।

Step 3: ਖਰਤੀਗਤੀਮੀਲ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੇਡ ਧੌਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Types of Taxes = Proportional, Progressive, Regressive

49. ਖਰਗਤੀਮੀਲ ਟੈਕਸ ਖਰਚਾਲੀ ਦੀ ਰਿਸ਼ੇ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Correct Answer: ਖਰਗਤੀਮੀਲ ਟੈਕਸ ਖਰਚਾਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਵਧਣ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਉੱਚ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਧੇਰੇ ਟੈਕਸ ਭਰਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਇਹ ਖਰਚਾਲੀ ਆਮਦਨ ਅਨੁਸਾਰੀ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

Quick Tip

Progressive Tax = Higher Income → Higher Tax Rate

50. ਮੁਦਰਾਮਫੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

Correct Answer: ਮੁਦਰਾਮਫੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਮਾਰਵਭੇਮ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਘੋਸ਼ੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਉਣਾ।

Solution:

Step 1: ਜਦੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਘੋਸ਼ੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਇਸ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਦਰਾਮਫੀਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Inflation = Rise in Prices + Fall in Purchasing Power

51. ਵਿਰੋਧੀਕਰਨ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਚ ਪਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ਵਿਰੋਧੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 2: ਇਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Quick Tip

Decentralisation = Shared Authority + Faster Decisions

52. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਅਤੇ ਵਰਣਨ (Description) ਭਰੋ।

Formula	Description	Result
=ROUND(1765.4321, 2)	ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਗੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	1765.43
=ROUND(1765.4321, 0)	ਧੁਰੇ ਅੰਕ ਤੱਕ ਗੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	1765

Correct Answer:

- ROUND(1765.4321, 2) → ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਗੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ROUND(1765.4321, 0) → ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਧੁਰੇ ਅੰਕ ਤੱਕ ਗੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Solution:

Step 1: ROUND ਫੰਕਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ਼ਮਲਵ ਅੰਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਲ (Round off) ਕਰਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਜੇ ਦੂਜਾ ਆਰਗੂਮੈਂਟ 2 ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦੋ ਦਸ਼ਮਲਵ ਅੰਕ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 3: ਜੇ ਦੂਜਾ ਆਰਗੂਮੈਂਟ 0 ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਧੁਰੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

ROUND(number, digits) digits = 0 → Whole Number digits > 0 → Decimal Places

53. **ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਐਰਸਲ ਵਿੱਚ SLN (Straight Line) method ਵਰਤ ਕੇ ਡਿਪਰੀਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੱਢੋ।**

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਡਾਟਾ:

ਕ੍ਰਮ	ਵਿਵਰਣ	ਮੁੱਲ (₹)
1	Cost	5,000
2	Salvage Value	10,000
3	Useful Life (Years)	5
4	Depreciation	?

Correct Answer: ਡਿਪਰੀਸੀਏਸ਼ਨ = ₹1,000 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ

Solution:

Step 1: SLN (Straight Line) Method ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ:

$$\text{Depreciation} = \frac{\text{Cost} - \text{Salvage Value}}{\text{Useful Life}}$$

Step 2: ਦਿੱਤੀਆਂ ਮੁੱਲਾਂ ਲਗਾਓ:

$$\text{Depreciation} = \frac{5,000 - 0}{5}$$

Step 3: ਗਣਨਾ:

$$= 1,000 \text{ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ}$$

Quick Tip

Excel Formula: =SLN(Cost, Salvage, Life)

54. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਲੇਖਾ ਸੂਚੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਲਮ E ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕ ਅਤੇ ਕਤਾਰ 6 ਵਿੱਚ ਹਰ ਟੈਸਟ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕ ਕੱਢੋ। ਇਸ ਲਈ Excel ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵੀ ਲਿਖੋ।

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਡਾਟਾ:

	A	B	C	D	E
1	Name of Students	July 2022	December 2022	March 2023	Total Marks
2	Mohan	300	400	425	?
3	Ram	250	291	300	?
4	Gobind	350	300	295	?
5	Kamal	410	390	415	?
6	Total Marks	?	?	?	

Correct Answer:

- Mohan = 1125
- Ram = 841
- Gobind = 945
- Kamal = 1215
- July 2022 Total = 1310
- December 2022 Total = 1381
- March 2023 Total = 1435

Solution:

Step 1: ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕ (ਕਾਲਮ E)

- Cell E2: =SUM(B2:D2)
- Cell E3: =SUM(B3:D3)
- Cell E4: =SUM(B4:D4)
- Cell E5: =SUM(B5:D5)

Step 2: ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕ (ਕਤਾਰ 6)

- Cell B6: =SUM(B2:B5)
- Cell C6: =SUM(C2:C5)
- Cell D6: =SUM(D2:D5)

Quick Tip

Excel SUM Formula: =SUM(Cell Range) Row Total → Horizontal Range Column Total
→ Vertical Range

55. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੇਖਾ-ਰੋਡਿੰਗ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ (Sequential, Mnemonic, Block) ਦੱਸੋ।

(a)

Code	Name of Accounts
SLR	Salary Account
BOD	Bank Overdraft Account

(b)

Code	Account Group
100--199	Rooms in First Floor
200--299	Rooms in Second Floor

Correct Answer:

- (a) **Mnemonic Coding**
- (b) **Block Coding**

Solution:

Step 1: Mnemonic Coding Mnemonic ਕੋਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖਾਤੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ:

- SLR → Salary Account
- BOD → Bank Overdraft

Step 2: Block Coding Block ਕੋਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ (Blocks) ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:

- 100--199 → First Floor Rooms
- 200--299 → Second Floor Rooms

Quick Tip

Mnemonic Coding → Letters related to name
 Block Coding → Range of numbers for a category
 Sequential Coding → Simple serial numbers (1, 2, 3, ...)

56. ਟੈਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਰਨ ਦੇ ਰਚਮ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- Gateway of Tally → F3 (Company) → Alter
- ਕੰਪਨੀ ਚੁਣੋ
- Alt + D ਦਬਾਓ
- Yes ਨਾਲ ਯੁਕਤੀ ਕਰੋ

Solution:

Step 1: Tally ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ Gateway of Tally 'ਤੇ ਜਾਓ।

Step 2: F3 (Company) → Alter ਚੁਣੋ।

Step 3: ਹਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਣੀ ਚੁਣ ਕੇ Alt + D ਦਬਾਓ।

Step 4: Yes ਨਾਲ ਡਿਲੀਟ ਦੀ ਯੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ।

Quick Tip

Tally Company Delete = F3 → Alter → Alt+D

57. ਡਾਟਾ ਜ਼ੋਨਟਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਡਾਟਾ ਹੈ ?

Correct Answer: ਡਾਟਾ ਜ਼ੋਨਟਰੀ ਦਾ ਯੋਗ ਹੈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਨਾ।

Solution:

Step 1: ਕੋਈ ਡਾਟਾ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਇਹ ਡਾਟਾ ਯੋਗਲੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Data Entry = Input of information into computer

58. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵਿਕਰੀ (Sale) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਡਾਟੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਯੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਡਾਟਾ:

ਕ੍ਰਮ	ਮਹੀਨਾ	ਵਿਕਰੀ (₹)
1	January	25,000
2	February	15,000
3	March	28,000
4	April	32,000
5	May	20,000
6	June	36,000

ਯੁਸ਼ਮਨ:

- (a) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।
- (b) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤ ਵਿਕਰੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।
- (c) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਕਰੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।
- (d) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਵੱਧੇ-ਵੱਧ ਵਿਕਰੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।

Correct Answer:

- (a) ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ = ₹1,56,000
- (b) ਯੋਗਤ ਵਿਕਰੀ = ₹26,000
- (c) ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਕਰੀ = ₹15,000
- (d) ਵੱਧੇ-ਵੱਧ ਵਿਕਰੀ = ₹36,000

Solution:

Step 1: ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ

$$25,000 + 15,000 + 28,000 + 32,000 + 20,000 + 36,000 = 1,56,000$$

Step 2: ਯੋਗਤ ਵਿਕਰੀ

$$\frac{1,56,000}{6} = 26,000$$

Step 3: ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਕਰੀ

$$\text{MIN} = 15,000$$

Step 4: ਵੱਧੇ-ਵੱਧ ਵਿਕਰੀ

$$\text{MAX} = 36,000$$

Excel Formulas (ਜੋ Excel ਵਿੱਚ ਵਰਤਾ ਜਾਣਗੇ):

- ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ: =SUM(B1:B6)
- ਯੋਗਤ ਵਿਕਰੀ: =AVERAGE(B1:B6)
- ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਕਰੀ: =MIN(B1:B6)
- ਵੱਧੇ-ਵੱਧ ਵਿਕਰੀ: =MAX(B1:B6)

Quick Tip

Excel Statistics: SUM → Total AVERAGE → Mean MIN → Lowest MAX → Highest

59. ਰੀਐਗਰੈਸ਼ਨ ਲੇਖਾ ਖਰੜਾਈ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਲਾਭ ਲਿਖੋ।

Correct Answer:

- ਲੇਖਾਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਹੀਯਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

Solution:

Step 1: ਰੀਐਗਰੈਸ਼ਨ ਲੇਖਾ ਖਰੜਾਈ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਬਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 2: ਗਲਤੀਆਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡਾਟਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Computerised Accounting = Speed + Accuracy

60. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਬਣਾਓ।

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਡਾਟਾ (ਨਵੰਬਰ 2021):

ਤਾਰੀਖ	ਵਿਵਰਣ	ਰੁਪਏ (₹)
Nov. 1	Sandip started business with cash	2,00,000
Nov. 5	Paid for repair of machinery	20,000
Nov. 9	Paid for refreshment expenses	20,000
Nov. 12	Purchased stationery for cash	2,000
Nov. 20	Sold stationery for cash	3,000

Correct Answer (Journal Entries):

Nov. 1

Cash A/c Dr. 2,00,000 To Capital A/c 2,00,000

Nov. 5

Machinery Repair A/c Dr. 20,000 To Cash A/c 20,000

Nov. 9

Refreshment Expenses A/c Dr. 20,000 To Cash A/c 20,000

Nov. 12

Stationery A/c Dr. 2,000 To Cash A/c 2,000

Nov. 20

Cash A/c Dr. 3,000 To Stationery A/c 3,000

Solution:

Step 1: ਨਵੰਬਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਤੇ Cash ਖਾਤਾ ਡੈਬਿਟ ਅਤੇ Capital ਖਾਤਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 2: ਖਰਚਿਆਂ (ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਰੰਮਤ, ਰਿਫਰੈਸ਼ਮੈਂਟ) ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖਰਚਾ ਖਾਤਾ ਡੈਬਿਟ ਅਤੇ Cash ਖਾਤਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Step 3: ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ Stationery ਖਾਤਾ ਡੈਬਿਟ ਅਤੇ Cash ਖਾਤਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 4: ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵੇਚਣ 'ਤੇ Cash ਖਾਤਾ ਡੈਬਿਟ ਅਤੇ Stationery ਖਾਤਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Quick Tip

Journal Rule: - Cash comes in → Debit - Cash goes out → Credit - Expense → Debit

1. ख्याति के मूल्यांकन की किस विधि के अंतर्गत वापसी की सामान्य दर की आवश्यकता नहीं है ?

- (क) पूंजीकरण विधि
- (ख) सुपर लाभ विधि
- (ग) औसत लाभ विधि
- (घ) इनमें से कोई नहीं

Correct Answer: (ग) औसत लाभ विधि

Solution:

Step 1: औसत लाभ विधि में ख्याति का मूल्य केवल पिछले वर्षों के औसत लाभ के आधार पर निकाला जाता है।

Step 2: इस विधि में वापसी की सामान्य दर (Normal Rate of Return) की आवश्यकता नहीं होती।

Step 3: जबकि पूंजीकरण विधि तथा सुपर लाभ विधि में वापसी की सामान्य दर आवश्यक होती है।

Quick Tip

Goodwill Valuation: Average Profit Method → No Normal Rate of Return

1. संपत्तियों के मूल्य में वृद्धि (पुनर्मूल्यांकन खाते) को किस पक्ष में दर्ज की जाती है ?

- (क) क्रेडिट पक्ष
- (ख) डेबिट पक्ष
- (ग) दर्ज नहीं किया जाता
- (घ) इनमें से कोई नहीं

Correct Answer: (क) क्रेडिट पक्ष

Solution:

Step 1: पुनर्मूल्यांकन खाते में संपत्तियों के मूल्य में वृद्धि को लाभ माना जाता है।

Step 2: लाभ को पुनर्मूल्यांकन खाते के क्रेडिट पक्ष में दर्ज किया जाता है।

Step 3: बाद में यह लाभ सभी साझेदारों में उनके पुराने लाभ-हानि अनुपात में बाँटा जाता है।

Quick Tip

Revaluation Account: Increase in Assets → Credit Side

1. J, K, L और M साझेदारी में क्रमशः 9 : 6 : 5 : 5 के अनुपात में लाभ-हानि बाँटते थे। 'N' को 20% हिस्सेदारी के लिए साझेदारी में शामिल किया गया। भविष्य में J, K, L और M आपस में लाभ को 3 : 4 : 2 : 1 के अनुपात में बाँटेंगे। नया लाभ-विभाजन अनुपात क्या होगा ?

- (क) 3 : 4 : 2 : 1 : 5
- (ख) 9 : 6 : 5 : 5 : 5
- (ग) 8 : 6 : 4 : 2 : 5
- (घ) 6 : 8 : 4 : 2 : 5

Correct Answer: (घ) 6 : 8 : 4 : 2 : 5

Solution:

Step 1: N को 20% = $\frac{1}{5}$ हिस्सा मिला। अतः पुराने साझेदारों के लिए शेष हिस्सा = $1 - \frac{1}{5} = \frac{4}{5}$

Step 2: J, K, L और M का नया आपसी अनुपात = 3 : 4 : 2 : 1 कुल = 3 + 4 + 2 + 1 = 10

Step 3: प्रत्येक साझेदार का नया हिस्सा :

$$J = \frac{3}{10} \times \frac{4}{5} = \frac{12}{50} = \frac{6}{25}$$

$$K = \frac{4}{10} \times \frac{4}{5} = \frac{16}{50} = \frac{8}{25}$$

$$L = \frac{2}{10} \times \frac{4}{5} = \frac{8}{50} = \frac{4}{25}$$

$$M = \frac{1}{10} \times \frac{4}{5} = \frac{4}{50} = \frac{2}{25}$$

$$N = \frac{1}{5} = \frac{5}{25}$$

Step 4: नया लाभ-विभाजन अनुपात:

$$J : K : L : M : N = 6 : 8 : 4 : 2 : 5$$

Quick Tip

Admission of Partner: - New partner's share = Given - Remaining share \times New mutual ratio - Convert all into a single ratio

2. X, Y और Z तीन साझेदार 10 : 7 : 5 के अनुपात में लाभ बाँटते हैं। Z सेवानिवृत्त हो गया। X और Y ने लाभ को बराबर अनुपात में बाँटने का फैसला किया। नया लाभ-विभाजन अनुपात क्या होगा ?

(क) 1 : 4

(ख) 10 : 7

(ग) 7 : 10

(घ) 4 : 1

Correct Answer: (क) 1 : 1

Solution:

Step 1: पुराने लाभ-विभाजन अनुपात में

$$X : Y : Z = 10 : 7 : 5$$

Step 2: Z के सेवानिवृत्त होने के बाद, X और Y ने बराबर अनुपात में लाभ बाँटने का निर्णय लिया।

Step 3: बराबर अनुपात का अर्थ है :

$$X : Y = 1 : 1$$

Quick Tip

If remaining partners decide to share profits equally, New Ratio = 1 : 1

4. लाभ के विरुद्ध साझेदार को दिया जाने वाला किराया _____ है। (चार्ज/नियोजन)

Correct Answer: चार्ज

Solution:

Step 1: साझेदार को दिया गया किराया लाभ की गणना से पहले घटाया जाता है।

Step 2: इसलिए इसे लाभ के विरुद्ध चार्ज माना जाता है।

Quick Tip

Rent to Partner = Charge against Profit

5. पुनर्मूल्यांकन खाता _____ खाता है। (वास्तविक/नाममात्र)

Correct Answer: नाममात्र

Solution:

Step 1: पुनर्मूल्यांकन खाता लाभ या हानि को दर्शाता है।

Step 2: लाभ-हानि से संबंधित खाते नाममात्र खाते होते हैं।

Quick Tip

Revaluation Account = Nominal Account

6. वह अनुपात जिसमें शेष साझेदार सेवानिवृत्त साझेदार का हिस्सा प्राप्त करते हैं उसे _____ कहा जाता है। (लाभ अनुपात/त्याग अनुपात)

Correct Answer: लाभ अनुपात

Solution:

Step 1: सेवानिवृत्त साझेदार का हिस्सा शेष साझेदार प्राप्त करते हैं।

Step 2: जिस अनुपात में वे यह हिस्सा प्राप्त करते हैं, उसे लाभ अनुपात कहते हैं।

Quick Tip

Retirement of Partner → Gaining Ratio

7. फर्म के विघटन पर सभी संपत्तियों और देनदारियों को उनके _____ मूल्यों पर वसूली खाते में स्थानांतरित किया जाता है। (वही/बाजार)

Correct Answer: बाजार

Solution:

Step 1: विघटन के समय संपत्तियाँ बेची जाती हैं और देनदारियाँ चुकाई जाती हैं।

Step 2: इसलिए इन्हें बाजार मूल्य पर वसूली खाते में स्थानांतरित किया जाता है।

Quick Tip

Dissolution → Assets Liabilities at Market Value

1. मोहन ने प्रत्येक तिमाही के शुरू में ₹4,000 निकाले। 6% प्रति वर्ष की दर से आहरण पर ब्याज की गणना करें।

Correct Answer: आहरण पर ब्याज = ₹600

Solution:

Step 1: कुल आहरण

$$4,000 \times 4 = 16,000$$

Step 2: तिमाही के शुरू में आहरण होने पर औसत अवधि =

$$\frac{12 + 9 + 6 + 3}{4} = 7.5 \text{ माह} = \frac{7.5}{12} \text{ वर्ष}$$

Step 3: आहरण पर ब्याज

$$= 16,000 \times \frac{6}{100} \times \frac{7.5}{12} = 600$$

Quick Tip

Quarterly Drawings (Beginning): Average Period = 7.5 Months

2. ख्याति को परिभाषित करें।

Correct Answer: ख्याति वह अमूर्त संपत्ति है जो व्यवसाय की अच्छी प्रतिष्ठा, ग्राहक विश्वास और भविष्य में अधिक लाभ कमाने की क्षमता को दर्शाती है।

Solution:

Step 1: जब कोई फर्म सामान्य से अधिक लाभ कमाती है, तो उसे ख्याति प्राप्त होती है।

Step 2: ख्याति को खरीदा-बेचा नहीं जा सकता, यह व्यवसाय की प्रतिष्ठा पर निर्भर करती है।

Quick Tip

Goodwill = Reputation + Extra Earning Capacity

3. त्याग अनुपात की गणना का सूत्र क्या है ?

Correct Answer: त्याग अनुपात = पुराना लाभ अनुपात – नया लाभ अनुपात

Solution:

Step 1: जब कोई नया साझेदार फर्म में प्रवेश करता है, तो पुराने साझेदार अपने लाभ का कुछ हिस्सा त्यागते हैं।

Step 2: जिस अनुपात में वे यह त्याग करते हैं, वही त्याग अनुपात कहलाता है।

Quick Tip

Sacrificing Ratio = Old Ratio – New Ratio

4. संदेहास्पद ऋण क्या है ?

Correct Answer: संदेहास्पद ऋण वे ऋण होते हैं जिनकी वसूली को लेकर संदेह होता है, परंतु वे पूर्णतः खराब ऋण घोषित नहीं किए गए होते।

Solution:

Step 1: ऐसे देनदार जिनसे भुगतान मिलने की संभावना अनिश्चित हो, संदेहास्पद ऋणी कहलाते हैं।

Step 2: इनके लिए लेखों में प्रावधान बनाया जाता है।

Quick Tip

Doubtful Debts \neq Bad Debts Provision is created for Doubtful Debts

1. P और Q एक फर्म में साझेदार हैं। P ₹7,500 प्रतिमाह वेतन और किसी भी प्रकार के कमीशन लेने से पहले शुद्ध लाभ का 10% कमीशन का हकदार है। Q अपना कमीशन लेने के बाद शुद्ध लाभ का 10% कमीशन का हकदार है। 31 मार्च 2024 को समाप्त वर्ष के लिए शुद्ध लाभ ₹2,20,000 था। लाभ का वितरण दिखाइए।

Solution:

Step 1: P का वार्षिक वेतन

$$7,500 \times 12 = 90,000$$

Step 2: शेष लाभ

$$2,20,000 - 90,000 = 1,30,000$$

Step 3: P का कमीशन (शुद्ध लाभ से पहले)

$$10\% \times 2,20,000 = 22,000$$

Step 4: P का वेतन और कमीशन घटाने के बाद शेष लाभ

$$1,30,000 - 22,000 = 1,08,000$$

Step 5: Q का कमीशन (शुद्ध लाभ के बाद)

$$Q \text{ का कमीशन} = \frac{10}{110} \times 1,08,000 = 9,818$$

Step 6: अंतिम वितरण योग्य लाभ

$$1,08,000 - 9,818 = 98,182$$

लाभ का वितरण :

- P का वेतन = ₹90,000
- P का कमीशन = ₹22,000
- Q का कमीशन = ₹9,818
- शेष लाभ = ₹98,182 (लाभ-हानि अनुपात में बाँटा जाएगा)

Quick Tip

Commission: - Before Net Profit → - After Net Profit → $\frac{\%}{100+\%} \times Profit$

1. सीता, गीता और रीता 4 : 3 : 2 के अनुपात में लाभ बाँटने वाले साझेदार हैं। 1 अप्रैल 2024 से उन्होंने लाभ को बराबर-बराबर बाँटने का निर्णय किया। उस तिथि पर उनकी बहियों में निम्नलिखित मदें दिखाई गईं:

विवरण	राशि (₹)
सामान्य रिज़र्व	1,80,000
कर्मचारी मुआवज़ा रिज़र्व	2,25,000
लाभ-हानि खाता (Dr.)	4,50,000

आवश्यक समायोजन प्रविष्टियाँ (Journal Entries) दर्ज करें।

Solution:

Step 1: पुराना लाभ-विभाजन अनुपात

$$4 : 3 : 2 \quad (\text{कुल} = 9)$$

Step 2: सामान्य रिज़र्व और कर्मचारी मुआवज़ा रिज़र्व ये दोनों पुराने अनुपात में बाँटे जाएँगे।

सामान्य रिज़र्व का वितरण :

$$\text{सीता} = \frac{4}{9} \times 1,80,000 = 80,000$$

$$\text{गीता} = \frac{3}{9} \times 1,80,000 = 60,000$$

$$\text{रीता} = \frac{2}{9} \times 1,80,000 = 40,000$$

कर्मचारी मुआवज़ा रिज़र्व का वितरण :

$$\text{सीता} = \frac{4}{9} \times 2,25,000 = 1,00,000$$

$$\text{गीता} = \frac{3}{9} \times 2,25,000 = 75,000$$

$$\text{रीता} = \frac{2}{9} \times 2,25,000 = 50,000$$

Step 3: लाभ-हानि खाता (Dr.) यह भी पुराने अनुपात में साझेदारों पर बाँटा जाएगा।

$$\text{सीता} = \frac{4}{9} \times 4,50,000 = 2,00,000$$

$$\text{गीता} = \frac{3}{9} \times 4,50,000 = 1,50,000$$

$$\text{रीता} = \frac{2}{9} \times 4,50,000 = 1,00,000$$

Journal Entries:

General Reserve A/c Dr. 1,80,000
Employees Compensation Reserve A/c Dr. 2,25,000
 To Sita's Capital A/c 1,80,000
 To Gita's Capital A/c 1,35,000
 To Rita's Capital A/c 90,000

Sita's Capital A/c Dr. 2,00,000
Gita's Capital A/c Dr. 1,50,000
Rita's Capital A/c Dr. 1,00,000
 To Profit & Loss A/c 4,50,000

Quick Tip

Change in Profit Sharing Ratio: - Reserves → Old Ratio - P&L (Debit balance) → Old Ratio - Adjustment done through Capital Accounts

1. X और Y एक फर्म में साझेदार थे। उन्होंने लाभ में 20% हिस्सेदारी के लिए Z को एक नए साझेदार के रूप में स्वीकार किया। सामान्य रिजर्व, ख्याति, पुनर्मूल्यांकन पर लाभ या हानि से संबंधित समायोजन नहीं किए गए। X और Y की पूंजी खातों में शेष राशि क्रमशः ₹2,50,000 और ₹3,50,000 थी। यह अनुपातिक रूप से तय किया गया कि नए लाभ में Z को 20% हिस्सा दिया जाएगा। Z द्वारा लाई जाने वाली पूंजी-राशि की गणना करें।

Solution:

Step 1: Z का लाभ-हिस्सा = 20% = $\frac{1}{5}$

Step 2: शेष लाभ X और Y को = 80% = $\frac{4}{5}$

Step 3: X और Y की संयुक्त पूंजी

$$2,50,000 + 3,50,000 = 6,00,000$$

Step 4: Z की पूंजी (अनुपातिक आधार पर)

$$Z \text{ की पूंजी} = \frac{1}{5} \times 6,00,000 = 1,20,000$$

Correct Answer: Z द्वारा लाई जाने वाली पूंजी = ₹1,20,000

Quick Tip

New Partner's Capital (Proportionate Basis): Old Partners' Capital × New Partner's Share ÷ Remaining Share

2. L, M और N एक फर्म में साझेदार हैं जो 3 : 2 : 1 के अनुपात में लाभ बाँटते हैं। फर्म हर साल 31 मार्च को अपनी बहियाँ बंद करती है। M की मृत्यु 12.06.2024 को हुई। M की मृत्यु के समय फर्म की ख्याति का मूल्य ₹1,80,000 था। M की मृत्यु पर, उसकी मृत्यु तक की अवधि के लिए लाभ पिछले वर्षों के औसत लाभ के आधार पर अनुमानित किया गया, जो ₹3,00,000 था। आपको निम्नलिखित करना है : (i) ख्याति का व्यवहार करें (ii) M की मृत्यु के समय लाभ में उसके हिस्से के लिए आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ दर्ज करें।

Solution:

Step 1: M का लाभ-हिस्सा

$$\frac{2}{6} = \frac{1}{3}$$

Step 2: मृत्यु तक अनुमानित लाभ में M का हिस्सा

$$\frac{1}{3} \times 3,00,000 = 1,00,000$$

Step 3: ख्याति में M का हिस्सा

$$\frac{1}{3} \times 1,80,000 = 60,000$$

Journal Entries:

Profit & Loss Suspense A/c Dr. 1,00,000
To M's Capital A/c 1,00,000

L's Capital A/c Dr. 30,000
N's Capital A/c Dr. 30,000
To M's Capital A/c 60,000

Correct Answer:

- M के लाभ का हिस्सा = ₹1,00,000
- M के ख्याति का हिस्सा = ₹60,000

Quick Tip

Death of Partner: - Profit till death → P&L Suspense - Goodwill → Gaining Partners in Gaining Ratio

1. किसी फर्म के अंतिम लेखे में देनदार निम्नानुसार हैं:

विवरण	राशि (₹)
विविध देनदार	4,00,000
Less : प्रावधान	15,000
पुस्तक मूल्य	3,85,000

फर्म के विघटन पर, असाध्य ऋण ₹40,000 थे तथा शेष देनदारों से 5% की दर पर वसूली की गई। देनदारों से कितनी राशि वसूल की गई ?

Correct Answer: ₹18,000

Solution:

Step 1: कुल देनदार

4,00,000

Step 2: असाध्य ऋण घटाएँ

4,00,000 - 40,000 = 3,60,000

Step 3: शेष देनदारों से 5% वसूली

$$5\% \text{ of } 3,60,000 = \frac{5}{100} \times 3,60,000 = 18,000$$

अतः देनदारों से कुल ₹18,000 की वसूली की गई।

Quick Tip

Dissolution: - Bad Debts written off first - Recovery

1. स्थिर पूँजी खातों और अस्थिर पूँजी खातों में कोई दो अंतर लिखिए।

Correct Answer:

- स्थिर पूँजी खाते में साझेदार की पूँजी में परिवर्तन नहीं होता, जबकि अस्थिर पूँजी खाते में परिवर्तन होता रहता है।
- स्थिर पूँजी प्रणाली में अलग चालू खाता होता है, जबकि अस्थिर पूँजी प्रणाली में अलग चालू खाता नहीं होता।

Solution:

Step 1: स्थिर पूँजी खाते केवल पूँजी की मूल राशि को दर्शाते हैं।

Step 2: अस्थिर पूँजी खाते में वेतन, ब्याज, लाभ-हानि आदि का समायोजन किया जाता है।

Quick Tip

Fixed Capital → Separate Current A/c Fluctuating Capital → No Current A/c

2. ख्याति को प्रभावित करने वाले कोई दो कारक लिखिए।

Correct Answer:

- व्यवसाय की प्रतिष्ठा और बाजार में नाम।
- फर्म की लाभ कमाने की क्षमता।

Solution:

Step 1: अच्छी साख और ग्राहकों का विश्वास ख्याति बढ़ाता है।

Step 2: अधिक और स्थिर लाभ कमाने वाली फर्म की ख्याति अधिक होती है।

Quick Tip

Goodwill depends on Reputation + Earning Capacity

3. फर्म के पुनर्गठन के समय 'रिज़र्व और सरप्लस' का वितरण क्यों किया जाता है ?

Correct Answer: क्योंकि पुनर्गठन के समय पुराने साझेदारों के अधिकार सुरक्षित करने हेतु संचित लाभ/हानि का समायोजन आवश्यक होता है।

Solution:

Step 1: रिज़र्व और सरप्लस पुराने लाभों का प्रतिनिधित्व करते हैं।

Step 2: इन्हें पुराने लाभ-विभाजन अनुपात में साझेदारों में बाँटा जाता है ताकि कोई अन्याय न हो।

Quick Tip

Reconstitution → Reserves distributed in Old Ratio

4. एक साझेदार फर्म से सेवानिवृत्त कैसे हो सकता है ?

Correct Answer:

- सभी साझेदारों की सहमति से।
- साझेदारी अनुबंध के अनुसार।

Solution:

Step 1: साझेदारों की आपसी सहमति से सेवानिवृत्ति संभव है।

Step 2: यदि अनुबंध में प्रावधान हो, तो उसी के अनुसार साझेदार सेवानिवृत्त हो सकता है।

Quick Tip

Retirement of Partner → By Consent or Partnership Deed

1. एकम और आकाश लाभ को 3 : 2 के अनुपात में बाँटने वाले एक फर्म में साझेदार थे। 31 मार्च, 2024 को फर्म का अंतिम चिट्ठा निम्न प्रकार था :

अंतिम चिट्ठा

दायित्व	₹	संपत्तियाँ	₹
पूँजी :		भूमि और भवन	4,80,000
एकम	6,00,000	फर्नीचर	3,50,000
आकाश	4,00,000	देनदार	1,60,000
विविध लेनदार	1,94,000	प्राप्ति योग्य बिल	1,50,000
एकम का ऋण	40,000	बैंक में शेष	94,000
	12,34,000		12,34,000

फर्म को उपरोक्त तिथि को विघटित कर दिया गया और संपत्तियों तथा देनदारियों का निपटान निम्नानुसार किया गया :

(a) भूमि और भवन को लेनदारों ने अपने पूर्ण और अंतिम भुगतान के रूप में ले लिया।

- (b) एकम ने अपने ऋण के पूर्ण निपटान में ₹50,000 की अतिरिक्त संपत्ति स्वीकार की।
 (c) फर्नीचर को आकाश ने वही मूल्य से 5% कम पर नकद भुगतान करके ले लिया।
 (d) देनदारों से एक ऋण वसूली एजेंसी द्वारा ₹10,000 के लागत पर वसूली की गई।
 (e) प्राप्त योग्य बिलों से ₹1,41,000 वसूल हुए।
 (f) आकाश ने सभी वसूली व्यय वहन करने की सहमति दी। इस सेवा के लिए आकाश को ₹1,000 दिए गए। वास्तविक वसूली व्यय ₹2,000 आकाश द्वारा अदा किया गया।

आवश्यक : वसूली खाता तैयार करें।

Solution:

Step 1: वसूली खाते में सभी संपत्तियों को उनके पुस्तक मूल्य पर डेबिट किया जाएगा और देनदारियों को क्रेडिट किया जाएगा।

Step 2: संपत्तियों की बिक्री/अधिग्रहण से प्राप्त नकद या मूल्य को वसूली खाते के क्रेडिट पक्ष में लिखा जाएगा।

Step 3: वसूली से संबंधित व्यय वसूली खाते के डेबिट पक्ष में लिखा जाएगा।

Step 4: अंत में वसूली खाते का लाभ या हानि साझेदारों के पूँजी खातों में 3 : 2 के अनुपात में स्थानांतरित किया जाएगा।

Quick Tip

Dissolution: - Assets → Debit to Realisation A/c - Liabilities → Credit to Realisation A/c
 - Profit/Loss → Capital A/cs in Profit Sharing Ratio

1. साझेदारी दस्तावेज के अभाव में कौन से नियम लागू होते हैं ?

Correct Answer:

- साझेदार लाभ और हानि समान रूप से बाँटेंगे।
- साझेदारों को पूँजी पर ब्याज नहीं मिलेगा।
- साझेदारों को वेतन या कमीशन नहीं मिलेगा।
- साझेदारों को आहरण पर ब्याज नहीं देना होगा।
- साझेदार द्वारा दिए गए ऋण पर 6% वार्षिक ब्याज मिलेगा।

Solution:

Step 1: यदि साझेदारी अनुबंध (Partnership Deed) उपलब्ध नहीं है, तो भारतीय साझेदारी अधिनियम, 1932 के प्रावधान लागू होते हैं।

Step 2: ये नियम सभी साझेदारों के अधिकार और दायित्व तय करते हैं।

Quick Tip

No Partnership Deed → Partnership Act, 1932 applies

2. साझेदार की सेवानिवृत्ति के समय कौन से समायोजन आवश्यक होते हैं ?

Correct Answer:

- ख्याति का समायोजन ।
- पुनर्मूल्यांकन खाता तैयार करना ।
- रिज़र्व एवं संचित लाभ/हानि का वितरण ।
- सेवानिवृत्त साझेदार के पूँजी खाते का निपटान ।

Solution:

Step 1: सेवानिवृत्त साझेदार को उसका उचित हिस्सा दिया जाता है ।

Step 2: इसके लिए संपत्तियों और देनदारियों का पुनर्मूल्यांकन किया जाता है ।

Quick Tip

Retirement of Partner → Adjust Goodwill, Reserves Capital

1. एक साझेदारी फर्म ने पिछले तीन वर्षों के दौरान निम्नलिखित शुद्ध लाभ अर्जित किए हैं:

वर्ष	शुद्ध लाभ (₹)
2021--22	3,80,000
2022--23	4,40,000
2023--24	5,00,000

उपयुक्त अवधि के दौरान फर्म में नियोजित पूँजी ₹8,00,000 है । इसमें शामिल जोखिम को ध्यान में रखते हुए पूँजी पर 15% उचित वापसी मानी गई । इस अवधि के दौरान सभी साझेदारों का पारिश्रमिक ₹2,00,000 प्रति वर्ष निर्धारित था ।

निम्नलिखित आधार पर ख्याति के मूल्य की गणना करें:

(a) उपर्युक्त तीन वर्षों के औसत लाभ के आधार पर अर्जित सुपर लाभ की दो वर्षों की खरीद ।

(b) औसत लाभ विधि का पूँजीकरण ।

Solution:

Step 1: पिछले तीन वर्षों का औसत शुद्ध लाभ

$$\frac{3,80,000 + 4,40,000 + 5,00,000}{3} = \frac{12,20,000}{3} = 4,06,667$$

Step 2: साझेदारों का पारिश्रमिक घटाएँ

$$4,06,667 - 2,00,000 = 2,06,667$$

Step 3: नियोजित पूँजी पर सामान्य लाभ

$$8,00,000 \times \frac{15}{100} = 1,20,000$$

Step 4: सुपर लाभ

$$2,06,667 - 1,20,000 = 86,667$$

(a) सुपर लाभ की दो वर्षों की खरीद द्वारा ख्याति :

$$86,667 \times 2 = 1,73,334 \text{ (लगभग)}$$

(b) औसत लाभ विधि का पूँजीकरण :

औसत समायोजित लाभ = ₹2,06,667

ख्याति का पूँजीकरण मूल्य :

$$\frac{2,06,667 \times 100}{15} = 13,77,780 \text{ (लगभग)}$$

Correct Answer:

- (a) सुपर लाभ विधि द्वारा ख्याति = ₹1,73,334 (लगभग)
- (b) औसत लाभ के पूँजीकरण द्वारा ख्याति = ₹13,77,780 (लगभग)

Quick Tip

Goodwill Valuation: Super Profit = Average Adjusted Profit – Normal Profit
 Capitalisation = $\frac{\text{Average Profit} \times 100}{\text{Normal Rate}}$

1. Star और Moon लाभ को 3 : 2 के अनुपात में बाँटने वाले एक फर्म में साझेदार हैं। 31 मार्च, 2024 को फर्म का अंतिम चिट्ठा निम्न प्रकार था :

दायित्व	₹	संपत्तियाँ	₹
पूँजी :		बैंक में शेष	5,00,000
Star	8,00,000	विविध देनदार	3,00,000
Moon	6,00,000	Less : प्रावधान	20,000
सामान्य रिज़र्व	1,00,000		2,80,000
निवेश उतार-चढ़ाव रिज़र्व	50,000	निवेश (बाजार मूल्य)	3,20,000
श्रमिक मुआवज़ा रिज़र्व	25,000	भूमि और भवन	15,00,000
विविध लेनदार	3,75,000	ख्याति	1,50,000
बैंक ऋण	8,00,000		
	27,50,000		27,50,000

1 अप्रैल, 2024 को Sun को 1/10 हिस्से के लिए साझेदारी में शामिल किया गया। निम्न शर्तें तय हुईं:

[label=()]

1. Sun अपने हिस्से की पूँजी के लिए ₹6,00,000 लाया, पर ख्याति नकद में नहीं लाई।

2. ख्याति का मूल्य ₹4,00,000 आंका गया।
3. देनदारों पर 10% प्रावधान आवश्यक है।
4. बैंक ऋण पर 6 माह के लिए 12% प्रतिवर्ष की दर से ब्याज देय है।
5. श्रमिक मुआवज़ा रिज़र्व के विरुद्ध श्रमिकों की देनदारी ₹15,000 है।
6. ₹40,000 का अलिखित स्टॉक Star द्वारा ₹38,000 में ले लिया गया।

Correct Answer: उपरोक्त शर्तों के अनुसार पुनर्मूल्यांकन, ख्याति समायोजन तथा आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ की जाएँगी।

Solution:

Step 1: नया लाभ-विभाजन अनुपात Sun का हिस्सा = $\frac{1}{10}$ शेष (Star + Moon) = $\frac{9}{10}$ को 3 : 2 में बाँटा जाएगा

$$Star = \frac{3}{5} \times \frac{9}{10} = \frac{27}{50}, \quad Moon = \frac{2}{5} \times \frac{9}{10} = \frac{18}{50}, \quad Sun = \frac{5}{50}$$

Step 2: ख्याति का समायोजन कुल ख्याति = ₹4,00,000 Sun का हिस्सा = $\frac{1}{10} \times 4,00,000 = 40,000$ यह राशि Star और Moon द्वारा त्याग अनुपात 3:2 में वहन की जाएगी।

Step 3: देनदारों पर नया प्रावधान नया प्रावधान = $10\% \times 3,00,000 = 30,000$ पुराना प्रावधान = ₹20,000 → अतिरिक्त ₹10,000 (हानि)

Step 4: बैंक ऋण पर ब्याज

$$8,00,000 \times 12\% \times \frac{6}{12} = 48,000$$

Step 5: श्रमिक मुआवज़ा रिज़र्व देनदारी ₹15,000 → शेष रिज़र्व ₹10,000 (लाभ)

Step 6: अलिखित स्टॉक पुस्तक मूल्य ₹40,000, वसूली ₹38,000 → हानि ₹2,000

(संकेतात्मक) जर्नल प्रविष्टियाँ :

Revaluation A/c Dr.

To Provision for Doubtful Debts A/c

Bank Interest A/c Dr.

To Bank Loan A/c

Workmen Compensation Reserve A/c Dr.

To Workmen Liability A/c

Star's Capital A/c Dr.

Moon's Capital A/c Dr.

To Sun's Capital A/c (ख्याति समायोजन)

Quick Tip

Admission of Partner:

- Goodwill → Sacrificing Partners
- Reserves/Provisions → Old Ratio
- New Profit Sharing Ratio must be computed first

1. ऋण-पत्र धारक _____ प्राप्त करने के हकदार होते हैं। (लाभांश/ब्याज)

Correct Answer: ब्याज

Solution:

Step 1: ऋण-पत्र (Debenture) धारक कंपनी के ऋणदाता होते हैं।

Step 2: ऋणदाता को निश्चित दर से ब्याज प्राप्त होता है, न कि लाभांश।

Quick Tip

Debenture Holder → Interest (Fixed)

2. क्षैतिज विश्लेषण को _____ विश्लेषण भी कहा जाता है। (स्थिर/गतिशील)

Correct Answer: गतिशील

Solution:

Step 1: क्षैतिज विश्लेषण में विभिन्न वर्षों के आँकड़ों की तुलना की जाती है।

Step 2: समय के साथ परिवर्तन को दर्शाने के कारण इसे गतिशील विश्लेषण कहा जाता है।

Quick Tip

Horizontal Analysis = Dynamic Analysis

3. रोकड़ प्रवाह विवरण भारतीय चार्टर्ड लेखाकार संस्थान द्वारा जारी _____ के आधार पर तैयार किया जाता है। (AS-3 / AS-3 संशोधित)

Correct Answer: AS-3 संशोधित

Solution:

Step 1: रोकड़ प्रवाह विवरण की तैयारी के लिए लेखा मानक लागू होते हैं।

Step 2: वर्तमान में यह विवरण संशोधित AS-3 के अनुसार तैयार किया जाता है।

Quick Tip

Cash Flow Statement → AS-3 (Revised)

1. एक कंपनी ने ₹18,00,000 में मशीनरी खरीदी और प्रतिफल में 20% प्रीमियम पर अंश जारी किए। जारी किए गए अंशों का अंकित मूल्य क्या होगा ?

- (क) ₹21,60,000
- (ख) ₹18,00,000
- (ग) ₹14,40,000
- (घ) ₹15,00,000

Correct Answer: (ग) ₹14,40,000

Solution:

Step 1: अंश 20% प्रीमियम पर जारी किए गए हैं, अतः

$$\text{Issue Price} = 120\%$$

Step 2: अंकित मूल्य की गणना :

$$\text{अंकित मूल्य} = \frac{18,00,000 \times 100}{120} = 14,40,000$$

Quick Tip

Shares issued at premium: Nominal Value = Issue Price $\times \frac{100}{100 + \text{Premium}\%}$

2. किसके लिए वित्तीय विवरणों का विश्लेषण महत्वपूर्ण नहीं है ?

- (क) निवेशक
- (ख) सरकार
- (ग) भारत के राष्ट्रपति
- (घ) कंपनी के कर्मचारी

Correct Answer: (ग) भारत के राष्ट्रपति

Solution:

Step 1: निवेशक, सरकार और कर्मचारी सभी वित्तीय विवरणों में रुचि रखते हैं।

Step 2: भारत के राष्ट्रपति का कंपनी के वित्तीय विश्लेषण से कोई प्रत्यक्ष संबंध नहीं होता।

Quick Tip

Financial Statement Analysis is relevant to: Investors, Government, Employees

1. पूँजी रिज़र्व क्या है ?

Correct Answer: पूँजी रिज़र्व वह रिज़र्व होता है जो पूँजीगत लाभ से उत्पन्न होता है और सामान्यतः लाभांश वितरण के लिए उपयोग नहीं किया जाता।

Solution:

Step 1: पूँजीगत लाभ जैसे अंशों का निर्गम प्रीमियम, स्थायी संपत्ति की बिक्री से लाभ आदि से पूँजी रिज़र्व बनता है।

Step 2: इसे कंपनी की वित्तीय स्थिति को मजबूत करने के लिए रखा जाता है।

Quick Tip

Capital Reserve = Capital Profits (Not available for dividend)

2. लॉटरी द्वारा ऋणपत्रों की वापसी की व्याख्या करें।

Correct Answer: लॉटरी द्वारा ऋणपत्रों की वापसी वह विधि है जिसमें कंपनी कुछ ऋणपत्रों का चयन लॉटरी प्रणाली से करती है और उनका भुगतान कर देती है।

Solution:

Step 1: कंपनी प्रत्येक वर्ष कुछ ऋणपत्रों को लॉटरी प्रणाली द्वारा चुनती है।

Step 2: चुने गए ऋणपत्रों का भुगतान कर उन्हें रद्द कर दिया जाता है।

Quick Tip

Redemption by Lottery = Random Selection of Debentures

3. हर्ष लिमिटेड, एक वित्तीय कंपनी ने 12% वार्षिक दर से ₹10,00,000 का ऋण और अग्रिम प्रदान किया। रोकड़ प्रवाह विवरण तैयार करते समय इसे किस गतिविधि में शामिल किया जाएगा ?

Correct Answer: इसे परिचालन गतिविधियों में शामिल किया जाएगा।

Solution:

Step 1: वित्तीय कंपनी के लिए ऋण और अग्रिम देना उसका मुख्य व्यवसाय होता है।

Step 2: इसलिए ऋण और अग्रिम से संबंधित नकदी प्रवाह को परिचालन गतिविधि माना जाता है।

Quick Tip

For Financial Companies: Loans Advances → Operating Activity

1. रितु लिमिटेड ने ₹10 के 10% प्रीमियम पर जारी किए गए ₹20 प्रति अंश के 2,000 अंश जब्त कर लिए। ₹18 कॉल किए गए थे जिन पर अंशधारकों ने आवेदन के समय ₹6 (प्रीमियम सहित) और प्रथम कॉल पर ₹4 का भुगतान नहीं किया। इनमें से 1,200 अंश ₹16 प्रति अंश की दर से पूर्ण भुगतान प्राप्त करने पर पुनः जारी किए गए। अंशों की जब्ती और पुनः जारी करने के लिए आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ दर्ज करें।

Solution:

Step 1: अंशों का विवरण

- अंशों की संख्या = 2,000
- अंकित मूल्य = ₹10
- प्रीमियम = 10% = ₹1
- कॉल की गई राशि = ₹18
- भुगतान न की गई राशि = आवेदन ₹6 + प्रथम कॉल ₹4 = ₹10

Step 2: जब्त किए गए अंशों की गणना

$$2,000 \times 10 = 20,000 \quad (\text{अंकित पूँजी})$$

Journal Entries:

(i) अंशों की जब्ती के लिए :

Share Capital A/c Dr.	20,000
To Share Allotment A/c	4,000
To Share First Call A/c	8,000
To Securities Premium A/c	2,000
To Share Forfeiture A/c	6,000

(ii) 1,200 अंशों का पुनः निर्गम ₹16 प्रति अंश पर :

Bank A/c Dr.	19,200
Share Forfeiture A/c Dr.	1,200
To Share Capital A/c	12,000
To Securities Premium A/c	8,400

(iii) शेष जब्ती राशि का पूँजी रिजर्व में स्थानांतरण :

Share Forfeiture A/c Dr.	4,800
To Capital Reserve A/c	4,800

Quick Tip

Forfeiture & Reissue:

- Forfeited amount used to cover discount on reissue
- Balance of forfeiture → Capital Reserve

1. ABC Ltd. ने ₹100 प्रत्येक के 30,000, 10% ऋण-पत्र ₹50 प्रति ऋण-पत्र प्रीमियम पर जारी करने के लिए आवेदन आमंत्रित किए। ऋण-पत्रों के आवेदन के साथ राशि ₹50,000 प्रति ऋण-पत्र के लिए आवेदन प्राप्त हुए। 10,000 ऋण-पत्रों के लिए आवेदन अस्वीकृत कर दिए गए तथा आवेदन राशि वापस कर दी गई। शेष आवेदकों को अनुपातिक आधार पर ऋण-पत्र आवंटित किए गए। ABC Ltd. की बहियों में उपरोक्त लेन-देन के लिए आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ दर्ज करें।

Solution:

Step 1: जारी किए गए ऋण-पत्र = 30,000

Step 2: प्राप्त आवेदन = 40,000 ऋण-पत्र (क्योंकि 10,000 आवेदन अस्वीकृत हुए)

Step 3: प्रति ऋण-पत्र मूल्य

$$= 100, \quad = 50, \quad = 150$$

Step 4: आवेदन राशि (₹50 प्रति ऋण-पत्र)

$$40,000 \times 50 = 20,00,000$$

Journal Entries:

(i) आवेदन राशि प्राप्त होने पर :

Bank A/c Dr. 20,00,000

To Debenture Application A/c 20,00,000

(ii) अस्वीकृत आवेदनों की राशि वापस करने पर (10,000 ऋण-पत्र):

Debenture Application A/c Dr. 5,00,000

To Bank A/c 5,00,000

(iii) स्वीकृत आवेदनों की राशि का समायोजन :

Debenture Application A/c Dr. 15,00,000

To 10% Debentures A/c 10,00,000

To Securities Premium A/c 5,00,000

Quick Tip

Debenture Issue:

- Application money received → Debenture Application A/c
- Rejected applications → Refund
- Premium → Securities Premium A/c

1. एक फर्म का चालू अनुपात 3.5 : 1 और त्वरित अनुपात 2 : 1 है। स्टॉक का मूल्य ₹96,000 मानते हुए कुल चालू संपत्तियाँ और कुल चालू दायित्व ज्ञात कीजिए।

Solution:

Step 1: मान लेते हैं

$$\text{चालू दायित्व} = x$$

Step 2: चालू अनुपात

$$\frac{\text{चालू संपत्तियाँ}}{\text{चालू दायित्व}} = 3.5 : 1$$

$$\text{चालू संपत्तियाँ} = 3.5x$$

Step 3: त्वरित अनुपात

$$\frac{\text{त्वरित संपत्तियाँ}}{\text{चालू दायित्व}} = 2 : 1$$

$$\text{त्वरित संपत्तियाँ} = 2x$$

Step 4:

$$\text{स्टॉक} = \text{चालू संपत्तियाँ} - \text{त्वरित संपत्तियाँ}$$

$$96,000 = 3.5x - 2x = 1.5x$$

Step 5:

$$x = \frac{96,000}{1.5} = 64,000$$

अतः

$$\text{चालू दायित्व} = 64,000$$

$$\text{चालू संपत्तियाँ} = 3.5 \times 64,000 = 2,24,000$$

Correct Answer:

- कुल चालू दायित्व = ₹64,000
- कुल चालू संपत्तियाँ = ₹2,24,000

Quick Tip

Stock = Current Assets – Quick Assets Use both ratios together to find unknowns

1. निम्नलिखित विवरणों से निवेश गतिविधियों से रोकड़ प्रवाह की गणना करें:

	1st अप्रैल, 2023 (₹)	31st मार्च, 2024 (₹)
प्लांट और मशीनरी (घटते मूल्य पर)	14,40,000	17,20,000

अतिरिक्त जानकारी :

[label=()]

- वर्ष के दौरान ₹1,70,000 मूल्य का नया प्लांट लगाया गया।
- प्लांट और मशीनरी, जिसका घटा मूल्य ₹2,20,000 था, ₹2,50,000 में बेच दिया गया।

Correct Answer: निवेश गतिविधियों से शुद्ध रोकड़ प्रवाह = ₹80,000 (आवक)

Solution:

Step 1: निवेश गतिविधियों से रोकड़ आवक (प्लांट की बिक्री)

2, 50, 000

Step 2: निवेश गतिविधियों में रोकड़ जावक (प्लांट की खरीद)

1, 70, 000

Step 3: निवेश गतिविधियों से शुद्ध रोकड़ प्रवाह

$2, 50, 000 - 1, 70, 000 = 80, 000$

Quick Tip

Investing Activities:

- Fixed Assets Purchase → Cash Outflow
- Fixed Assets Sale → Cash Inflow
- Net Cash Flow = Inflow – Outflow

1. बकाया याचना और अग्रिम याचना के बीच कोई दो अंतर बताइए।

Correct Answer:

- बकाया याचना वह राशि है जो अंशधारकों द्वारा देय होते हुए भी अभी तक अदा नहीं की गई है, जबकि अग्रिम याचना वह राशि है जो अंशधारकों द्वारा देय तिथि से पहले अदा कर दी जाती है।
- बकाया याचना पर ब्याज लिया जा सकता है, जबकि अग्रिम याचना पर कंपनी द्वारा ब्याज दिया जा सकता है।

Solution:

Step 1: बकाया याचना कंपनी के लिए देय राशि होती है।

Step 2: अग्रिम याचना कंपनी के लिए अग्रिम प्राप्त राशि होती है।

Quick Tip

Calls in Arrears → Amount Due Calls in Advance → Amount Received Early

2. परिवर्तनीय और गैर-परिवर्तनीय ऋण-पत्र क्या हैं ?

Correct Answer:

- परिवर्तनीय ऋण-पत्र वे ऋण-पत्र होते हैं जिन्हें निश्चित समय के बाद अंशों में बदला जा सकता है।
- गैर-परिवर्तनीय ऋण-पत्र वे ऋण-पत्र होते हैं जिन्हें अंशों में परिवर्तित नहीं किया जा सकता।

Solution:

Step 1: परिवर्तनीय ऋण-पत्र निवेशकों को अंशधारक बनने का अधिकार देते हैं।

Step 2: गैर-परिवर्तनीय ऋण-पत्र केवल निश्चित ब्याज प्रदान करते हैं।

Quick Tip

Convertible Debentures → Can be converted into Shares Non-Convertible Debentures → Cannot be converted

3. वित्तीय विवरणों की कोई दो सीमाएँ लिखिए।

Correct Answer:

- वित्तीय विवरण ऐतिहासिक लागत पर आधारित होते हैं।
- इनमें गुणात्मक कारकों का समावेश नहीं होता।

Solution:

Step 1: वित्तीय विवरण भूतकालीन आँकड़ों पर आधारित होते हैं।

Step 2: प्रबंधन क्षमता, कर्मचारी दक्षता जैसे तत्व इनमें शामिल नहीं होते।

Quick Tip

Financial Statements: Historical Data + Quantitative Only

1. निम्नलिखित जानकारी से 31 मार्च, 2024 को समाप्त वर्ष के लिए अरुण लिमिटेड का तुलनात्मक आय विवरण तैयार करें।

विवरण	31 मार्च, 2024 (₹)	31 मार्च, 2023 (₹)
संचालन से राजस्व	40,00,000	20,00,000
खपत सामग्री की लागत	30,00,000	12,00,000
अन्य व्यय	खपत सामग्री की लागत का 12%	खपत सामग्री की लागत का 10%
कर की दर	30%	30%

Correct Answer: नीचे तुलनात्मक आय विवरण प्रस्तुत है।

Solution:

Step 1: अन्य व्यय की गणना

$$2024 \text{ के लिए अन्य व्यय} = 12\% \times 30,00,000 = 3,60,000$$

$$2023 \text{ के लिए अन्य व्यय} = 10\% \times 12,00,000 = 1,20,000$$

Step 2: कर पूर्व लाभ की गणना

$$2024 = 40,00,000 - (30,00,000 + 3,60,000) = 6,40,000$$

$$2023 = 20,00,000 - (12,00,000 + 1,20,000) = 6,80,000$$

Step 3: कर की गणना

$$2024 \text{ का कर} = 30\% \times 6,40,000 = 1,92,000$$

$$2023 \text{ का कर} = 30\% \times 6,80,000 = 2,04,000$$

Step 4: कर पश्चात लाभ

$$2024 = 6,40,000 - 1,92,000 = 4,48,000$$

$$2023 = 6,80,000 - 2,04,000 = 4,76,000$$

तुलनात्मक आय विवरण

विवरण	2024 (₹)	2023 (₹)	परिवर्तन (₹)
संचालन से राजस्व	40,00,000	20,00,000	+20,00,000
खपत सामग्री की लागत	(30,00,000)	(12,00,000)	(18,00,000)
अन्य व्यय	(3,60,000)	(1,20,000)	(2,40,000)
कर पूर्व लाभ	6,40,000	6,80,000	(40,000)
कर	(1,92,000)	(2,04,000)	+12,000
कर पश्चात लाभ	4,48,000	4,76,000	(28,000)

Quick Tip

Comparative Income Statement helps in:

- Trend Analysis
- Performance Comparison
- Cost and Profit Control

1. रोकड़ प्रवाह विवरण की कोई चार सीमाएँ लिखिए।

Correct Answer:

- यह केवल नकद लेन-देन पर आधारित होता है, गैर-नकद मदों को शामिल नहीं करता।
- यह लाभप्रदता की सही स्थिति नहीं दर्शाता।
- यह ऐतिहासिक आँकड़ों पर आधारित होता है।
- लेखांकन नीतियों के प्रभाव को स्पष्ट नहीं करता।

Solution:

Step 1: रोकड़ प्रवाह विवरण केवल नकद प्रवाह की जानकारी देता है।

Step 2: इससे व्यवसाय की दीर्घकालीन वित्तीय स्थिति का पूर्ण आकलन संभव नहीं होता।

Quick Tip

Cash Flow Statement \neq Profitability Statement

2. 'अंश' और 'ऋण-पत्र' में कोई चार अंतर लिखिए।

Correct Answer:

- अंशधारक कंपनी का स्वामी होता है, जबकि ऋण-पत्र धारक कंपनी का ऋणदाता होता है।
- अंशों पर लाभांश दिया जाता है, जबकि ऋण-पत्रों पर ब्याज दिया जाता है।

- अंशों पर लाभांश अनिश्चित होता है, जबकि ऋण-पत्रों पर ब्याज निश्चित होता है।
- अंशों का भुगतान कंपनी के विघटन पर अंत में होता है, जबकि ऋण-पत्रों का भुगतान पहले किया जाता है।

Solution:

Step 1: अंश पूँजी का भाग होते हैं, जबकि ऋण-पत्र उधार पूँजी को दर्शाते हैं।

Step 2: दोनों की प्रकृति और अधिकार अलग-अलग होते हैं।

Quick Tip

Shareholder = Owner
 Debenture Holder = Creditor

1. अनुज लिमिटेड ने सार्वजनिक सब्सक्रिप्शन हेतु ₹20 प्रत्येक मूल्य के 2,00,000 समता अंश ₹10 प्रति अंश के प्रीमियम पर जारी किए, जिनका भुगतान इस प्रकार देय था :

- आवेदन पर ₹10
- आवंटन पर ₹14 (₹10 प्रीमियम सहित)
- प्रथम एवं अंतिम कॉल पर ₹6

3,00,000 अंशों के लिए आवेदन प्राप्त हुए। सभी आवेदकों को अनुपातिक आधार पर आवंटन किया गया। आवेदन पर अधिक भुगतान की गई राशि का उपयोग आवंटन पर देय राशि के भुगतान के लिए किया गया। पूजा, जिसने 3,600 अंशों के लिए आवेदन किया था, आवंटन और कॉल राशि का भुगतान करने में विफल रही। उसके अंश जब्त कर लिए गए। बाद में जब्त किए गए अंशों में से दो-तिहाई अंश ₹16 प्रति अंश की दर से पूर्ण भुगतान प्राप्त कर पुनः जारी किए गए। उपरोक्त लेन-देन के लिए आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ दर्ज करें।

Solution:

Step 1: निर्गम का विवरण

$$\text{अंशों की संख्या} = 2,00,000$$

$$\text{अंकित मूल्य} = 20 \quad \text{प्रीमियम} = 10$$

Step 2: आवेदन राशि प्राप्ति

$$3,00,000 \times 10 = 30,00,000$$

Journal Entries:

(i) आवेदन राशि प्राप्त होने पर :

$$\text{Bank A/c Dr.} \quad 30,00,000$$

$$\text{To Share Application A/c} \quad 30,00,000$$

(ii) आवेदन राशि का समायोजन एवं अनुपातिक आवंटन :

Share Application A/c Dr. 30,00,000
 To Share Capital A/c 20,00,000
 To Share Allotment A/c 10,00,000

(iii) आवंटन राशि देय होने पर :

Share Allotment A/c Dr. 28,00,000
 To Share Capital A/c 18,00,000
 To Securities Premium A/c 10,00,000

(iv) कॉल राशि देय होने पर :

Share Call A/c Dr. 12,00,000
 To Share Capital A/c 12,00,000

(v) पूजा के अंशों की जब्ती (3,600 अंश):

Share Capital A/c Dr. 72,000
 To Share Allotment A/c 50,400
 To Share Call A/c 21,600

(vi) जब्त अंशों में से 2/3 अंशों का पुनः निर्गम :

Bank A/c Dr. 38,400
Share Forfeiture A/c Dr. 9,600
 To Share Capital A/c 48,000

(vii) शेष जब्ती राशि का पूँजी रिजर्व में स्थानांतरण :

Share Forfeiture A/c Dr. 4,800
 To Capital Reserve A/c 4,800

Quick Tip

- Excess application money → adjusted in allotment
- Forfeited shares reissued → discount adjusted from forfeiture
- Balance forfeiture → Capital Reserve

1. _____ कम्प्यूटर की विशेषता नहीं है। (शुद्धता / बुद्धिमत्ता)

Correct Answer: बुद्धिमत्ता

Solution:

Step 1: कम्प्यूटर तेज़ गति और शुद्धता के साथ कार्य करता है।

Step 2: कम्प्यूटर में स्वयं की बुद्धिमत्ता नहीं होती, वह निर्देशों पर कार्य करता है।

Quick Tip

Computer has Accuracy, Speed — not Intelligence

2. एक्सेल में पंक्तियों को हटाने (delete) के लिए _____ कमांड का प्रयोग किया जाता है। (Alt+D / Alt+C)

Correct Answer: Alt + D

Solution:

Step 1: MS Excel में विभिन्न शॉर्टकट कमांड उपलब्ध हैं।

Step 2: पंक्तियों या कॉलम को हटाने के लिए Alt + D कमांड प्रयोग की जाती है।

Quick Tip

Excel Delete Shortcut → Alt + D

3. PMT Method का प्रयोग _____ तैयार करने के लिए किया जाता है। (वेतन विवरण / कर्ज भुगतान विवरण)

Correct Answer: कर्ज भुगतान विवरण

Solution:

Step 1: PMT Method का उपयोग Excel में किया जाता है।

Step 2: यह विधि ऋण की किस्त (EMI) निकालने के लिए प्रयोग की जाती है।

Quick Tip

PMT Method → Loan / EMI Calculation

1. एक या एक से अधिक मेल के चुनाव को क्या कहा जाता है :

(क) रेंज

(ख) टेक्स्ट

- (ग) लेबल
(घ) सूत्र

Correct Answer: (क) रेंज

Solution:

Step 1: स्प्रेडशीट में एक या अधिक सटे हुए सेल्स के समूह को रेंज कहा जाता है।

Quick Tip

Range = Group of one or more selected cells

2. कौन से चार्ट को स्कैटर चार्ट भी कहा जाता है ?

- (क) XY
(ख) YZ
(ग) ZX
(घ) इनमें से कोई नहीं

Correct Answer: (क) XY

Solution:

Step 1: स्कैटर चार्ट में X और Y दोनों अक्षों पर मान प्रदर्शित किए जाते हैं।

Step 2: इसी कारण स्कैटर चार्ट को XY चार्ट भी कहा जाता है।

Quick Tip

Scatter Chart = XY Chart

1. कोई तीन प्रकार के लेखा सॉफ्टवेयर के नाम लिखिए।

Correct Answer:

- Tally
- Busy
- Marg

Solution:

Step 1: लेखा सॉफ्टवेयर का उपयोग लेखांकन कार्यों को सरल और तेज बनाने के लिए किया जाता है।

Step 2: विभिन्न सॉफ्टवेयर छोटे, मध्यम और बड़े व्यवसायों की आवश्यकताओं के अनुसार उपयोग किए जाते हैं।

Quick Tip

Accounting Software helps in fast and accurate accounting.

2. कम्प्यूटरीकृत लेखा सॉफ्टवेयर की किसी एक सुरक्षा विशेषता के बारे में लिखिए।

Correct Answer: पासवर्ड सुरक्षा (Password Protection)

Solution:

Step 1: कम्प्यूटरीकृत लेखा सॉफ्टवेयर में डेटा की सुरक्षा बहुत आवश्यक होती है।

Step 2: पासवर्ड सुरक्षा द्वारा केवल अधिकृत व्यक्ति ही डेटा को देख या संशोधित कर सकता है।

Quick Tip

Password Protection prevents unauthorized access.

3. स्प्रेडशीट से क्या भाव है ?

Correct Answer: स्प्रेडशीट एक ऐसा सॉफ्टवेयर टूल है जिसमें पंक्तियों और स्तंभों के रूप में डेटा को संग्रहीत, गणना और विश्लेषण किया जाता है।

Solution:

Step 1: स्प्रेडशीट में डेटा को तालिका (Table) के रूप में व्यवस्थित किया जाता है।

Step 2: इसका उपयोग गणना, चार्ट निर्माण और डेटा विश्लेषण के लिए किया जाता है।

Quick Tip

Spreadsheet = Rows + Columns + Calculations

1. एक या एक से अधिक सेल के चयन को कहा जाता है :

- (क) रेंज
- (ख) टेक्स्ट
- (ग) लेबल
- (घ) सूत्र

Correct Answer: (क) रेंज

Solution: एक या एक से अधिक सेल के समूह को **Range** (रेंज) कहा जाता है।

Quick Tip

Range = One or more selected cells

2. कौन से चार्ट को स्कैटर चार्ट भी कहा जाता है ?

- (क) XY
- (ख) YZ
- (ग) ZX
- (घ) इनमें से कोई नहीं

Correct Answer: (क) XY

Solution: XY चार्ट को ही **Scatter Chart** कहा जाता है।

Quick Tip

Scatter Chart = XY Chart

3. इलेक्ट्रॉनिक स्प्रेडशीट की कोई दो विशेषताएँ लिखिए।

Correct Answer:

- यह स्वचालित गणना की सुविधा प्रदान करती है।
- इसमें डेटा का विश्लेषण और चार्ट निर्माण संभव है।

Solution: इलेक्ट्रॉनिक स्प्रेडशीट समय की बचत करती है और गणनाओं में त्रुटि कम करती है।

Quick Tip

Spreadsheet = Fast calculation + Data analysis

4. निम्नलिखित टेबल को पूरा करें:

Formula	Description	Result
=ROUND(1765.4321, 2)	संख्या को 2 दशमलव तक गोल करना	1765.43
=ROUND(1765.4321, 0)	संख्या को पूर्णांक में गोल करना	1765

Correct Answer: टेबल में दिए गए अनुसार Description पूर्ण किए गए हैं।

Solution:

Step 1: =ROUND(1765.4321, 2)

ROUND फ़ंक्शन किसी संख्या को दिए गए दशमलव स्थान तक गोल (round) करता है। यहाँ संख्या 1765.4321 को 2 दशमलव स्थान तक गोल करना है।

तीसरे दशमलव स्थान पर अंक 2 है, जो 5 से छोटा है, इसलिए दूसरे दशमलव स्थान में कोई वृद्धि नहीं होगी।

अतः परिणाम:

1765.43

Step 2: =ROUND(1765.4321, 0)

जब दूसरा आर्ग्यूमेंट 0 होता है, तो संख्या को पूर्णांक (integer) में गोल किया जाता है। दशमलव के बाद पहला अंक 4 है, जो 5 से छोटा है, इसलिए पूर्णांक भाग में कोई वृद्धि नहीं होगी।

अतः परिणाम:

1765

Quick Tip

ROUND फ़ंक्शन में: यदि अगला अंक 5 या उससे अधिक हो तो संख्या बढ़ाई जाती है, और यदि 5 से कम हो तो संख्या वैसी ही रहती है।

1. एम.एस. एक्सेल में SLN (Straight Line Method) द्वारा मूल्य-ह्रास ज्ञात करने का सूत्र लिखिए तथा निम्नलिखित तालिका को पूर्ण कीजिए :

क्रम	विवरण	राशि (₹)
1	Cost (मूल्य)	5,000
2	Salvage (अवशिष्ट मूल्य)	10,000
3	Useful life (वर्षों में)	5
4	Depreciation (मूल्य-ह्रास)	?

Correct Answer:

$$\begin{aligned} \text{SLN सूत्र} &= \frac{\text{Cost} - \text{Salvage}}{\text{Useful Life}} \\ &= \frac{5,000 - 10,000}{5} = -1,000 \end{aligned}$$

Solution:

Step 1: SLN विधि में संपत्ति के मूल्य और अवशिष्ट मूल्य का अंतर निकाला जाता है।

Step 2: इस अंतर को उपयोगी जीवन (वर्षों में) से विभाजित किया जाता है।

Step 3:

$$\text{Depreciation} = \frac{5,000 - 10,000}{5} = -1,000$$

(यह स्थिति दर्शाती है कि अवशिष्ट मूल्य लागत से अधिक है।)

Quick Tip

Excel Formula: =SLN(Cost, Salvage, Life)

1. विद्यार्थियों की अंक-सूची नीचे दी गई है। छठी पंक्ति तथा E कॉलम में सूत्र लिखकर इस टेबल को पूरा करें।

	A	B	C	D
1	Name of Students	Marks Scored in July 2022	Marks Scored in December 2022	Marks Scored in March 2022
2	Mohan	300	400	420
3	Ram	250	291	300
4	Gobind	350	300	290
5	Kamal	410	390	410
6	Total Marks	?	?	?

Correct Answer:

- E कॉलम (Total Marks) का सूत्र :

$$E2 = \text{SUM}(B2:D2)$$

$$E3 = \text{SUM}(B3:D3), E4 = \text{SUM}(B4:D4), E5 = \text{SUM}(B5:D5)$$

- छठी पंक्ति (Total Marks Row) के सूत्र :

$$B6 = \text{SUM}(B2:B5)$$

$$C6 = \text{SUM}(C2:C5)$$

$$D6 = \text{SUM}(D2:D5)$$

Solution:

Step 1: प्रत्येक विद्यार्थी के कुल अंक निकालने के लिए

$$\text{Total Marks} = \text{July} + \text{December} + \text{March}$$

Step 2: प्रत्येक कॉलम के कुल अंक निकालने के लिए

$$\text{Column Total} = \text{SUM of respective column}$$

Quick Tip

In Excel:

- Row Total → $\text{SUM}(B2:D2)$
- Column Total → $\text{SUM}(B2:B5)$

1. निम्नलिखित के कोड (Sequential, Mnemonic, Block) का नाम लिखिए :

(a) Code — Name of Accounts

- SLR — Salary Account
 - BOD — Bank Overdraft
-

2. निम्नलिखित के कोड (Sequential, Mnemonic, Block) का नाम लिखिए :

(b) Code — Account Group

- 100--199 — Rooms in First Floor
 - 200--299 — Rooms in Second Floor
-

1. टैली में एक कंपनी को खत्म (Delete) करने के चरण (Steps) लिखिए ।

Correct Answer:

1. टैली खोलें और **Company Info** पर जाएँ ।
2. **Select Company** चुनें ।
3. जिस कंपनी को हटाना है उसे चुनें ।
4. कीबोर्ड से **Alt + D** दबाएँ ।
5. **Yes** चुनकर कंपनी को Delete करें ।

Solution:

Step 1: Company Info मेनू से कंपनी सूची खोलें ।

Step 2: इच्छित कंपनी को चुनकर Delete कमांड दें ।

Step 3: पुष्टि करने पर कंपनी स्थायी रूप से हट जाती है ।

Quick Tip

Company Delete करने से पहले Backup लेना सुरक्षित रहता है ।

2. डेटा ऑडिट (Data Audit) से क्या भाव है ?

Correct Answer:

डेटा ऑडिट वह प्रक्रिया है जिसमें कंप्यूटर प्रणाली या सॉफ्टवेयर में दर्ज डेटा की शुद्धता, पूर्णता और विश्वसनीयता की जाँच की जाती है ।

Solution:

Step 1: डेटा की त्रुटियों, दोहराव और असंगतियों की जाँच की जाती है ।

Step 2: यह सुनिश्चित किया जाता है कि डेटा निर्धारित नियमों और मानकों के अनुसार है ।

Step 3: डेटा ऑडिट से रिपोर्टिंग की गुणवत्ता और निर्णय लेने की क्षमता बढ़ती है ।

Quick Tip

Data Audit से गलत प्रविष्टियाँ और धोखाधड़ी पकड़ी जा सकती हैं।

1. किसी कंपनी के प्रथम छः महीनों की मासिक विक्रय (Sale), रुपये (₹) में निम्न प्रकार से दी गई है:

क्रम	महीना	विक्रय (₹)
1	January	25,000
2	February	15,000
3	March	28,000
4	April	32,000
5	May	20,000
6	June	36,000

(a) छः महीनों की कुल विक्रय (Total Sale) ज्ञात कीजिए।

Correct Answer: ₹1,56,000

Solution: सभी महीनों की विक्रय को जोड़ते हैं:

$$25,000 + 15,000 + 28,000 + 32,000 + 20,000 + 36,000 = 1,56,000$$

Quick Tip

कुल विक्रय ज्ञात करने के लिए सभी महीनों की विक्रय राशि को जोड़ें।

2. उपरोक्त आँकड़ों के आधार पर छः महीनों की औसत विक्रय (Average Sale) ज्ञात कीजिए।

Correct Answer: ₹26,000

Solution: औसत विक्रय का सूत्र:

$$\begin{aligned}\text{औसत} &= \frac{\text{कुल विक्रय}}{\text{महीनों की संख्या}} \\ &= \frac{1,56,000}{6} = 26,000\end{aligned}$$

Quick Tip

औसत निकालने के लिए कुल योग को कुल मानों की संख्या से भाग दें।

3. छः महीनों में सबसे कम विक्रय (Lowest Sale) ज्ञात कीजिए।

Correct Answer: ₹15,000 (February)

Solution: दिए गए आँकड़ों में सबसे कम विक्रय ₹15,000 है, जो फरवरी माह में हुई।

Quick Tip

सबसे कम विक्रय ज्ञात करने के लिए सभी विक्रय राशियों की तुलना करें।

4. छः महीनों में सबसे अधिक विक्रय (Highest Sale) ज्ञात कीजिए।

Correct Answer: ₹36,000 (June)

Solution: दिए गए आँकड़ों में सबसे अधिक विक्रय ₹36,000 है, जो जून माह में हुई।

Quick Tip

सबसे अधिक विक्रय ज्ञात करने के लिए अधिकतम मान खोजें।

1. कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के कोई चार लाभ लिखिए।

Correct Answer: कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के चार प्रमुख लाभ निम्नलिखित हैं।

Solution: कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के लाभ इस प्रकार हैं:

[label=()]

1. यह लेखांकन कार्य को तेज़ और सरल बनाती है।
2. इसमें गणनाओं में त्रुटियों की संभावना बहुत कम होती है।
3. कम समय में अधिक मात्रा में डेटा को सुरक्षित रूप से संग्रहित किया जा सकता है।
4. रिपोर्ट और वित्तीय विवरण शीघ्रता से तैयार किए जा सकते हैं।

Quick Tip

कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली समय, श्रम और लागत की बचत के साथ-साथ अधिक सटीकता प्रदान करती है।

1. कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के कोई चार लाभ लिखिए।

Correct Answer: कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के चार प्रमुख लाभ निम्नलिखित हैं।

Solution: कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली के लाभ इस प्रकार हैं:

[label=()]

1. यह लेखांकन कार्य को तेज़ और सरल बनाती है।
2. इसमें गणनाओं में त्रुटियों की संभावना बहुत कम होती है।
3. कम समय में अधिक मात्रा में डेटा को सुरक्षित रूप से संग्रहित किया जा सकता है।
4. रिपोर्ट और वित्तीय विवरण शीघ्रता से तैयार किए जा सकते हैं।

Quick Tip

कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली समय, श्रम और लागत की बचत के साथ-साथ अधिक सटीकता प्रदान करती है।

1. टैली में निम्न दिए गए लेन-देन के आधार पर नगद खाता (Cash Account) तैयार कीजिए।

Correct Answer: निम्नानुसार नगद खाता तैयार किया गया है।

Solution:

Cash Account

Date	Particulars	Amount (₹)	Date	Particulars	Amount (₹)
Nov. 1	To Capital	2,00,000	Nov. 5	By Repair of Machinery	20,000
			Nov. 9	By Refreshment Expenses	20,000
			Nov. 12	By Stationery	2,000
			Nov. 20	By Stationery	3,000
				Balance c/d	1,55,000
	Total	2,00,000		Total	2,00,000

Quick Tip

नगद खाता तैयार करते समय प्राप्तियों को डेबिट पक्ष में तथा भुगतानों को क्रेडिट पक्ष में लिखा जाता है।

2. चार्ट तैयार करने के कोई चार लाभ लिखिए।

Correct Answer: चार्ट तैयार करने के चार प्रमुख लाभ निम्नलिखित हैं।

Solution: चार्ट तैयार करने के लाभ इस प्रकार हैं:

[label=()]

1. आँकड़ों को सरल और आकर्षक रूप में प्रस्तुत किया जा सकता है।
2. जटिल जानकारी को आसानी से समझा जा सकता है।
3. तुलना करना सरल हो जाता है।
4. निर्णय लेने में सहायता मिलती है।

Quick Tip

चार्ट का प्रयोग प्रस्तुतीकरण को प्रभावशाली और समझने में आसान बनाता है।

1. Under which method of valuation of Goodwill, normal rate of return is not required ?

- (A) Capitalization Method
- (B) Super Profit Method
- (C) Average Profit Method
- (D) None of these

Correct Answer: (C) Average Profit Method

Solution: Average Profit Method में Goodwill की गणना पिछले वर्षों के औसत लाभ के आधार पर की जाती है। इस विधि में सामान्य प्रतिफल दर (Normal Rate of Return) की आवश्यकता नहीं होती। जबकि Capitalization Method और Super Profit Method दोनों में Normal Rate of Return आवश्यक होती है।

Quick Tip

Goodwill की Average Profit Method में केवल औसत लाभ का प्रयोग होता है, सामान्य प्रतिफल दर की आवश्यकता नहीं होती।

1. An increase in the value of assets is recorded on which side of the Revaluation Account ?

- (A) Credit side
- (B) Debit side
- (C) Not recorded

(D) None of these

Correct Answer: (A) Credit side

Solution: जब परिसंपत्तियों (Assets) के मूल्य में वृद्धि होती है, तो यह Revaluation Account के क्रेडिट पक्ष (Credit Side) में दर्ज की जाती है। इसका कारण यह है कि परिसंपत्तियों के मूल्य में वृद्धि लाभ (Gain) को दर्शाती है।

Quick Tip

Assets की वृद्धि = Revaluation Account के Credit Side में प्रविष्टि।

2. J, K, L, M are in partnership sharing profits and losses in the ratio of 9 : 6 : 5 : 5. 'N' joins the partnership for 20% share. J, K, L and M would in future share profits among themselves as 3 : 4 : 2 : 1. The new profit sharing ratio will be:

- (A) 3 : 4 : 2 : 1 : 5
- (B) 9 : 6 : 5 : 5 : 5
- (C) 8 : 6 : 4 : 2 : 5
- (D) 6 : 8 : 4 : 2 : 5

Correct Answer: (C) 8 : 6 : 4 : 2 : 5

Solution: N is admitted for 20% share, therefore remaining 80% share will be divided among J, K, L and M. Their new ratio is given as 3 : 4 : 2 : 1, total = 10 parts.

$$J = \frac{3}{10} \times 80 = 24, K = \frac{4}{10} \times 80 = 32, L = \frac{2}{10} \times 80 = 16, M = \frac{1}{10} \times 80 = 8, N = 20$$

Dividing by 4, the new ratio becomes:

$$8 : 6 : 4 : 2 : 5$$

Quick Tip

नए साझेदार के प्रवेश पर शेष लाभ को पुराने साझेदारों में नए अनुपात में बाँटा जाता है।

3. X, Y and Z are three partners sharing profits in the ratio of 10 : 7 : 5. Z retired. X and Y decided to share profits in equal ratio. The gaining ratio will be:

- (A) 1 : 4
- (B) 10 : 7

(C) 7 : 10

(D) 4 : 1

Correct Answer: (D) 4 : 1

Solution: Old profit sharing ratio = 10 : 7 : 5 Total = 22

Old shares:

$$X = \frac{10}{22}, \quad Y = \frac{7}{22}$$

New ratio between X and Y = 1 : 1 New share of each:

$$\frac{1}{2}$$

Gain of X:

$$\frac{1}{2} - \frac{10}{22} = \frac{1}{22}$$

Gain of Y:

$$\frac{1}{2} - \frac{7}{22} = \frac{4}{22}$$

Gaining Ratio:

$$1 : 4$$

Quick Tip

सेवानिवृत्ति पर लाभ अनुपात = नया हिस्सा - पुराना हिस्सा।

4. Rent paid to a partner is _____ against profit. (charge/appropriation)

Correct Answer: Appropriation

Solution: साझेदार को दिया गया किराया लाभ के वितरण (appropriation of profit) के रूप में माना जाता है, न कि व्यय (charge) के रूप में।

Quick Tip

Partner से संबंधित मदें हमेशा Profit & Loss Appropriation Account में जाती हैं।

5. Revaluation Account is _____ account. (real/nominal)

Correct Answer: Nominal

Solution: Revaluation Account लाभ या हानि को दर्शाता है, इसलिए यह एक Nominal Account होता है।

Quick Tip

लाभ या हानि दर्शाने वाला खाता हमेशा Nominal Account होता है।

6. The ratio in which the remaining partners acquire the retiring partner's share is called _____. (Gaining Ratio/Sacrifice Ratio)

Correct Answer: Gaining Ratio

Solution: सेवानिवृत्त साझेदार के हिस्से को शेष साझेदार जिस अनुपात में प्राप्त करते हैं, उसे Gaining Ratio कहते हैं।

Quick Tip

Retirement = Gaining Ratio, Admission = Sacrifice Ratio।

7. On dissolution of firm all assets and liabilities are transferred to the realization account at their _____ values. (book/market)

Correct Answer: Book

Solution: फर्म के विघटन (Dissolution) पर सभी परिसंपत्तियाँ और देनदारियाँ Realization Account में उनके Book Value पर स्थानांतरित की जाती हैं।

Quick Tip

Dissolution के समय Assets & Liabilities हमेशा Book Value पर Transfer होती हैं।

8. Mohan withdrew ₹4,000 at the beginning of each quarter. Calculate interest on drawings at the rate of 6% p.a.

Correct Answer: ₹600

Solution: Mohan withdraws ₹4,000 at the beginning of each quarter.

$$\text{Total Drawings} = 4,000 \times 4 = 16,000$$

For drawings made at the beginning of each quarter, the average period is:

$$\frac{12 + 9 + 6 + 3}{4} = 7.5 \text{ months}$$

$$\text{Interest on Drawings} = 16,000 \times \frac{6}{100} \times \frac{7.5}{12} = 600$$

Quick Tip

For drawings at the beginning of each quarter, the average period is taken as 7.5 months.

9. Define Goodwill.

Correct Answer: Goodwill is the value of the reputation of a business which enables it to earn excess profits.

Solution: Goodwill represents the good name, reputation, customer loyalty and earning capacity of a business over and above the normal profits.

Quick Tip

Goodwill arises due to reputation, location, customer trust and managerial efficiency.

10. What is the formula for calculating Sacrifice Ratio ?

Correct Answer: Sacrifice Ratio = Old Ratio – New Ratio

Solution: Sacrifice Ratio is calculated at the time of admission of a new partner. It shows the ratio in which the old partners give up their share of profit.

$$\text{Sacrifice Ratio} = \text{Old Share} - \text{New Share}$$

Quick Tip

Sacrifice Ratio is used only at the time of admission of a partner.

11. What is Realisation Account ?

Correct Answer: Realisation Account is an account prepared at the time of dissolution of a firm to ascertain profit or loss.

Solution: Realisation Account is prepared when a firm is dissolved. All assets are transferred to this account at book value and liabilities are settled to determine the profit or loss on dissolution.

Quick Tip

Realisation Account helps in finding profit or loss on dissolution of the firm.

12. Sita, Gita and Rita are partners sharing profits in the ratio of 4 : 3 : 2. From April 1, 2024, they decided to share the profit equally. On that date their books showed the following items:

- General Reserve ₹1,80,000
- Workmen Compensation Reserve ₹2,25,000
- Profit & Loss Account (Dr.) ₹4,50,000

Record the necessary Journal Entries.

Correct Answer: Journal entries for distribution of reserves and accumulated loss have been recorded.

Solution:

Old Profit Sharing Ratio = 4 : 3 : 2

(i) Distribution of General Reserve

$$\text{Sita} = \frac{4}{9} \times 1,80,000 = 80,000$$

$$\text{Gita} = \frac{3}{9} \times 1,80,000 = 60,000$$

$$\text{Rita} = \frac{2}{9} \times 1,80,000 = 40,000$$

Journal Entry

General Reserve A/c	Dr.	₹1,80,000
To Sita's Capital A/c		₹80,000
To Gita's Capital A/c		₹60,000
To Rita's Capital A/c		₹40,000

(ii) Distribution of Workmen Compensation Reserve

$$\text{Sita} = \frac{4}{9} \times 2,25,000 = 1,00,000$$

$$\text{Gita} = \frac{3}{9} \times 2,25,000 = 75,000$$

$$\text{Rita} = \frac{2}{9} \times 2,25,000 = 50,000$$

Journal Entry

Workmen Compensation Reserve A/c	Dr.	₹2,25,000
To Sita's Capital A/c		₹1,00,000
To Gita's Capital A/c		₹75,000
To Rita's Capital A/c		₹50,000

(iii) Distribution of Profit & Loss Account (Debit Balance)

$$\text{Sita} = \frac{4}{9} \times 4,50,000 = 2,00,000$$

$$\text{Gita} = \frac{3}{9} \times 4,50,000 = 1,50,000$$

$$\text{Rita} = \frac{2}{9} \times 4,50,000 = 1,00,000$$

Journal Entry

Sita's Capital A/c	Dr.	₹2,00,000
Gita's Capital A/c	Dr.	₹1,50,000
Rita's Capital A/c	Dr.	₹1,00,000
To Profit & Loss A/c		₹4,50,000

Quick Tip

On change in profit-sharing ratio, accumulated profits and losses are distributed in the old ratio before the change.

13. X and Y were partners in a firm. They admitted Z as a new partner for 20% share in the profits. After all adjustments regarding general reserve, goodwill, gain or loss on revaluation, the balances in capital accounts of X and Y were ₹2,50,000 and ₹3,50,000 respectively. Z brought proportionate capital so as to give him 20% share in the profits. Calculate the amount of capital to be brought by Z.

Correct Answer: ₹1,50,000

Solution:

Capital of X = ₹2,50,000 Capital of Y = ₹3,50,000

$$\text{Total Capital of X and Y} = 2,50,000 + 3,50,000 = 6,00,000$$

X and Y together represent 80% share of profits.

$$\text{Total Capital of the Firm} = \frac{6,00,000 \times 100}{80} = 7,50,000$$

Z's share = 20%

$$\text{Capital to be brought by Z} = 20\% \text{ of } 7,50,000 = 1,50,000$$

Quick Tip

When a new partner brings proportionate capital, first calculate total capital of old partners and then find the total firm capital.

14. X and Y were partners in a firm. They admitted Z as a new partner for 20% share in the profits. After all adjustments regarding general reserve, goodwill, gain or loss on revaluation, the balances in capital accounts of X and Y were ₹2,50,000 and ₹3,50,000 respectively. Z brought proportionate capital so as to give him 20% share in the profits. Calculate the amount of capital to be brought by Z.

Correct Answer: ₹1,50,000

Solution:

Capital of X = ₹2,50,000 Capital of Y = ₹3,50,000

Total Capital of X and Y = 2,50,000 + 3,50,000 = 6,00,000

X and Y together represent 80% share of profits.

$$\text{Total Capital of the Firm} = \frac{6,00,000 \times 100}{80} = 7,50,000$$

Z's share = 20%

Capital to be brought by Z = 20% of 7,50,000 = 1,50,000

Quick Tip

For proportionate capital, first find total capital of old partners and then calculate total firm capital.

15. L, M and N were partners in a firm sharing profits in the ratio of 3 : 2 : 1. The firm closes its books on 31st March every year. M died on 12.06.2024. On M's death the goodwill of the firm was valued at ₹1,80,000. On M's death his share in the profit of the firm till the time of his death was to be calculated on the basis of previous year's profit which was ₹3,00,000. Calculate M's share in the profit of the firm. Pass necessary journal entries for the treatment of Goodwill and M's share of profit at the time of his death.

Correct Answer: M's share of profit = ₹25,000

Solution:

Step 1: Calculation of M's share of profit till date of death

Previous year's profit = ₹3,00,000

Profit sharing ratio of M = $\frac{2}{6}$

Period from 1st April to 12th June = 2.5 months

$$\text{M's share of profit} = 3,00,000 \times \frac{2}{6} \times \frac{2.5}{12} = 25,000$$

Step 2: Treatment of Goodwill

Goodwill of the firm = ₹1,80,000

M's share in goodwill:

$$1,80,000 \times \frac{2}{6} = 60,000$$

Journal Entry for Goodwill

L's Capital A/c	Dr.	₹45,000
N's Capital A/c	Dr.	₹15,000
To M's Capital A/c		₹60,000

Journal Entry for M's Share of Profit

Profit & Loss Suspense A/c	Dr.	₹25,000
To M's Capital A/c		₹25,000

Quick Tip

On death of a partner, goodwill and share of profit till date of death are credited to the deceased partner's capital account.

16. Debtors appearing in the Balance Sheet of a firm were as follows:

Assets	₹
Sundry Debtors	4,00,000
Less: Provision	15,000
Net Debtors	3,85,000

On dissolution of firm, bad debts were ₹40,000 and the remaining debtors were realised at 5% discount. How much amount was realised from Debtors ?

Correct Answer: ₹3,42,000

Solution:

Total Sundry Debtors = ₹4,00,000

Less: Bad Debts = ₹40,000

$$\text{Remaining Debtors} = 4,00,000 - 40,000 = 3,60,000$$

Debtors were realised at 5% discount, i.e., 95% of remaining debtors:

$$\text{Amount Realised} = 3,60,000 \times \frac{95}{100} = 3,42,000$$

Quick Tip

On dissolution, bad debts are first deducted from total debtors, and discount is applied on the balance realised.

17. Write any two differences between Fixed Capital Accounts and Fluctuating Capital Accounts.

Correct Answer: Two differences between Fixed Capital Accounts and Fluctuating Capital Accounts are given below.

Solution:

1. Under the fixed capital system, the capital balance remains constant, whereas under the fluctuating capital system, the capital balance changes frequently.
2. In the fixed capital system, separate current accounts are maintained, whereas in the fluctuating capital system, no separate current account is maintained.

Quick Tip

Fixed Capital = Capital + Current Account, Fluctuating Capital = Only Capital Account.

18. Write any two factors affecting Goodwill.

Correct Answer: Two factors affecting goodwill are given below.

Solution:

1. Reputation and brand name of the business.
2. Location and earning capacity of the business.

Quick Tip

Higher reputation and higher profits lead to higher goodwill.

19. Why are Reserves and Surplus distributed at the time of reconstitution of the firm ?

Correct Answer: Reserves and surplus are distributed to ensure fair adjustment among partners.

Solution: Reserves and surplus belong to the old partners and are created from past profits. At the time of reconstitution, these amounts are distributed among existing partners in the old profit-sharing ratio to prevent the incoming or continuing partners from gaining unfairly.

Quick Tip

Past profits belong to old partners and must be adjusted before reconstitution.

20. How can a partner retire from the firm ?

Correct Answer: A partner can retire with the consent of other partners or as per partnership agreement.

Solution: A partner may retire:

1. With the consent of all other partners.
2. In accordance with the terms of the partnership deed.

Quick Tip

Retirement requires consent or provisions of the partnership deed.

21. Ekam and Akash were partners in a firm sharing profits in the ratio of 3 : 2. On 31st March, 2024 the Balance Sheet of the firm was as follows:

Liabilities	₹	Assets	₹
Capital:		Land and Building	4,80,000
Ekam	6,00,000	Furniture	3,50,000
Akash	4,00,000	Debtors	1,60,000
Sundry Creditors	1,94,000	Bills Receivable	1,50,000
Ekam's Loan	40,000	Cash at Bank	94,000
	12,34,000		12,34,000

The firm was dissolved and the assets and liabilities were settled as follows:

[label=()]

1. Land and Building was taken over by the creditors as full settlement.
2. Ekam accepted an unrecorded asset of ₹50,000 in full settlement of his loan.
3. Furniture was taken over by Akash for cash payment at 5% less than book value.
4. Debtors were collected by a debt collection agency at a cost of ₹10,000.
5. Bills Receivable realised ₹1,41,000.
6. Akash agreed to bear all realisation expenses. He was allowed ₹1,000 for this service. Actual realisation expenses of ₹2,000 were paid by Akash.

Prepare Realisation Account and Partners' Capital Accounts.

Correct Answer: Realisation Account and Capital Accounts of Ekam and Akash have been prepared and profit/loss on realisation has been ascertained.

Solution:

(i) Realisation Account

Particulars	₹	Particulars	₹
To Land and Building	4,80,000	By Sundry Creditors	1,94,000
To Furniture	3,50,000	By Furniture (Akash)	3,32,500
To Debtors	1,60,000	By Bills Receivable	1,41,000
To Bills Receivable	1,50,000	By Debtors (Net)	1,50,000
To Realisation Exp.	10,000		
To Profit on Realisation	67,500		
	11,67,500		11,67,500

Profit on Realisation = ₹67,500

This profit is shared between partners in the ratio 3 : 2

Ekam's Share = 40,500 ; Akash's Share = 27,000

(ii) Partners' Capital Accounts

Ekam	₹	Akash	₹
To Loan (settled)	40,000	To Furniture	3,32,500
To Balance c/d	6,00,500	To Realisation Exp.	2,000
		To Balance c/d	4,21,000
By Capital	6,00,000	By Capital	4,00,000
By Profit on Realisation	40,500	By Profit on Realisation	27,000
	6,40,500		4,27,000

Quick Tip

In dissolution, all assets and liabilities are transferred to Realisation Account and profit or loss is shared in the old profit-sharing ratio.

22. What are the rules applicable in absence of partnership deed ?

Correct Answer: In the absence of a partnership deed, the rules of the Indian Partnership Act apply.

Solution: When there is no partnership deed, the following rules apply:

1. Profits and losses are shared equally among partners.
2. No partner is entitled to salary or commission.
3. No interest is allowed on capital.
4. Interest on drawings is not charged.
5. Interest at 6% p.a. is allowed on loans advanced by a partner.

Quick Tip

In absence of deed, equality is the basic rule for profit sharing and partner remuneration.

23. What adjustments are required to be made at the time of retirement of a partner ?

Correct Answer: Several accounting adjustments are required to settle the retiring partner's dues.

Solution: At the time of retirement of a partner, the following adjustments are made:

1. Adjustment of goodwill.
2. Revaluation of assets and liabilities.
3. Distribution of reserves and accumulated profits or losses.
4. Adjustment of capital accounts of partners.
5. Settlement of the retiring partner's dues.

Quick Tip

Retirement requires goodwill, revaluation, and capital adjustment before final settlement.

24. A partnership firm earned net profits during the last three years as follows:

Years	Net Profit (₹)
2021--22	3,80,000
2022--23	4,40,000
2023--24	5,00,000

The capital employed in the firm throughout the above period was ₹8,00,000. Considering the risk involved, 15% is regarded as a fair return on capital. The remuneration of all the partners during this period is estimated at ₹2,00,000 per annum. Calculate the value of Goodwill on the basis of Super Profit Method (3 years' purchase).

Correct Answer: ₹3,60,000

Solution:

Step 1: Calculate Average Profit

$$\text{Average Profit} = \frac{3,80,000 + 4,40,000 + 5,00,000}{3} = 4,40,000$$

Step 2: Calculate Adjusted Average Profit

$$\text{Adjusted Profit} = 4,40,000 - 2,00,000 = 2,40,000$$

Step 3: Calculate Normal Profit

$$\text{Normal Profit} = 8,00,000 \times \frac{15}{100} = 1,20,000$$

Step 4: Calculate Super Profit

$$\text{Super Profit} = 2,40,000 - 1,20,000 = 1,20,000$$

Step 5: Calculate Goodwill

$$\text{Goodwill} = 1,20,000 \times 3 = 3,60,000$$

Quick Tip

Super Profit = Adjusted Average Profit – Normal Profit, Goodwill = Super Profit × Number of years' purchase.

25. Star and Moon were partners in a firm sharing profits in the ratio of 3 : 2. On 31st March, 2024 the Balance Sheet of the firm was as follows:

Liabilities	₹	Assets	₹
Capital:		Cash at Bank	5,00,000
Star	8,00,000	Sundry Debtors	3,00,000
Moon	6,00,000	Less: Provision	20,000
	14,00,000	Net Debtors	2,80,000
General Reserve	1,00,000	Investment (Market Value ₹2,90,000)	3,20,000
Investment Fluctuation Reserve	50,000	Land and Building	15,00,000
Workmen Compensation Reserve	25,000	Goodwill	1,50,000
Sundry Creditors	3,75,000		
Bank Loan	8,00,000		
	27,50,000		27,50,000

They admitted Sun into partnership on 1st April, 2024 for 1/10 share. It was agreed as follows:

[label=()]

1. Sun brings ₹6,00,000 as capital but could not bring goodwill in cash.
2. Goodwill is valued at ₹4,00,000.
3. Provision on debtors is required @10%.

4. Interest on Bank Loan for 6 months is due @12% p.a.
5. Liability to workers is ₹15,000 against Workmen Compensation Reserve.
6. Unrecorded stock of ₹40,000 is taken by Star at ₹38,000.

Prepare Revaluation Account and Partners' Capital Accounts.

Correct Answer: Revaluation Account and Partners' Capital Accounts have been prepared after necessary adjustments.

Solution:

Old Profit Sharing Ratio = 3 : 2

(i) Revaluation Account

Dr.	₹	Cr.	₹
To Increase in Provision on Debtors	8,000	By Investment (Increase)	30,000
To Interest on Bank Loan	48,000	By Workmen Compensation Reserve	15,000
To Unrecorded Stock	40,000		
To Loss on Revaluation	51,000		
	1,47,000		45,000

Loss on Revaluation = ₹51,000

$$\text{Star's Share} = \frac{3}{5} \times 51,000 = 30,600$$

$$\text{Moon's Share} = \frac{2}{5} \times 51,000 = 20,400$$

(ii) Adjustment of Goodwill

Sun's share of goodwill:

$$4,00,000 \times \frac{1}{10} = 40,000$$

Sacrificing Ratio = Old Ratio = 3 : 2

$$\text{Star} = 24,000 \quad ; \quad \text{Moon} = 16,000$$

(iii) Distribution of General Reserve

$$\text{Star} = \frac{3}{5} \times 1,00,000 = 60,000$$

$$\text{Moon} = \frac{2}{5} \times 1,00,000 = 40,000$$

(iv) Partners' Capital Accounts

Star	₹	Moon	₹
To Revaluation Loss	30,600	To Revaluation Loss	20,400
To Balance c/d	8,67,400	To Balance c/d	6,35,600
By Capital	8,00,000	By Capital	6,00,000
By General Reserve	60,000	By General Reserve	40,000
By Goodwill	24,000	By Goodwill	16,000
	8,84,000		6,56,000

Sun's Capital Account

Particulars	₹
By Capital Introduced	6,00,000

Quick Tip

On admission of a partner, revaluation profit or loss and reserves are adjusted among old partners in the old profit-sharing ratio.

26. Debenture holders are entitled to get _____ . (dividend/interest)

Correct Answer: Interest

Solution: Debenture holders are creditors of the company. They receive interest at a fixed rate, irrespective of profit or loss of the company.

Quick Tip

Shareholders get dividend, debenture holders get interest.

27. Horizontal analysis is also known as _____ analysis. (static/dynamic)

Correct Answer: Dynamic

Solution: Horizontal analysis compares financial data over different periods. Since it studies changes over time, it is called dynamic analysis.

Quick Tip

Horizontal analysis = Comparison over time = Dynamic analysis.

28. Cash Flow Statement is prepared on the basis of _____ issued by Institute of Chartered Accountants of India. (AS-3/AS-3 Revised)

Correct Answer: AS-3 Revised

Solution: Cash Flow Statement is prepared according to Accounting Standard–3 (Revised) issued by the Institute of Chartered Accountants of India (ICAI).

Quick Tip

Cash Flow Statement follows AS–3 (Revised).

29. A company purchased machinery for ₹18,00,000 and in consideration issued shares at 20% premium. What will be the face value of shares issued ?

- (A) ₹21,60,000
- (B) ₹18,00,000
- (C) ₹14,40,000
- (D) ₹15,00,000

Correct Answer: (D) ₹15,00,000

Solution: Shares are issued at 20% premium, i.e., Issue Price = 120% of Face Value.

$$\text{Face Value} = \frac{18,00,000 \times 100}{120} = 15,00,000$$

Quick Tip

When shares are issued at a premium, divide the consideration by (100% + premium%) to find face value.

30. For whom, analysis of financial statements is not significant ?

- (A) Investors
- (B) Government
- (C) Ambassador of India
- (D) Company's Employees

Correct Answer: (C) Ambassador of India

Solution: Financial statement analysis is useful for investors, government and employees for decision-making. An Ambassador of India has no direct interest in the financial affairs of a company, hence it is not significant for them.

Quick Tip

Financial analysis is relevant only to stakeholders having financial interest in the business.

31. A company purchased machinery for ₹18,00,000 and in consideration issued shares at 20% premium. What will be the face value of shares issued ?

- (A) ₹21,60,000
- (B) ₹18,00,000
- (C) ₹14,40,000
- (D) ₹15,00,000

Correct Answer: (D) ₹15,00,000

Solution: Shares are issued at 20% premium, therefore the issue price is 120% of face value.

$$\text{Face Value} = \frac{18,00,000 \times 100}{120} = 15,00,000$$

Quick Tip

Issue at premium means: Issue Price = Face Value + Premium.

32. For whom, analysis of financial statements is not significant ?

- (A) Investors
- (B) Government
- (C) Ambassador of India
- (D) Company's Employees

Correct Answer: (C) Ambassador of India

Solution: Analysis of financial statements is useful for investors, government and employees for taking economic decisions. An Ambassador of India has no financial interest in a company, therefore such analysis is not significant for them.

Quick Tip

Financial statement analysis is relevant only to users having financial stake in the business.

33. What is Capital Reserve ?

Correct Answer: Capital Reserve is a reserve created out of capital profits.

Solution: Capital Reserve is that part of profit which arises from capital transactions such as profit on sale of fixed assets, issue of shares at premium, or revaluation surplus. It is not available for distribution as dividend.

Quick Tip

Capital profits create Capital Reserve; it is not meant for dividend distribution.

34. Explain redemption of debentures by draw of lots.

Correct Answer: Redemption of debentures by draw of lots means repayment of debentures by selecting them randomly.

Solution: Under this method, debentures are redeemed in instalments over a period of time. A specified number of debentures are selected by lottery (draw of lots) each year and are redeemed at par or at a predetermined price. This method ensures fair and gradual repayment of debentures.

Quick Tip

Draw of lots is used when debentures are redeemed in instalments.

35. Harsh Ltd., a financing company, obtained loans and advances of ₹10,00,000 for the year @ 12% per annum. In which activity will it be included while preparing the Cash Flow Statement ?

Correct Answer: Financing Activity

Solution: For a financing company, loans and advances constitute its principal revenue-generating activity. Therefore, interest received or paid on loans and advances is classified under Financing Activities while preparing the Cash Flow Statement.

Quick Tip

For financing companies, interest-related cash flows are treated as Financing Activities.

36. Ritu Ltd. forfeited 2,000 shares of ₹20 each issued at 10% premium to Neeru (₹18 called up) on which he did not pay ₹6 of allotment (including premium) and first call of ₹4. Out of these, 1,200 shares were re-issued to Goldy as fully paid up for ₹16 per share. Give journal entries for forfeiture and re-issue of shares.

Correct Answer: Necessary journal entries for forfeiture and re-issue of shares have been passed.

Solution:

(i) Forfeiture of 2,000 shares

Face Value = ₹20 Issue Price = ₹22 (including 10% premium) Amount called up = ₹18 per share

Unpaid amount: Allotment (including premium) = ₹6 First Call = ₹4

$$\text{Total unpaid per share} = 6 + 4 = 10$$

$$\text{Total unpaid amount} = 2,000 \times 10 = 20,000$$

Journal Entry

Share Capital A/c	Dr.	₹36,000
Securities Premium A/c	Dr.	₹4,000
To Share Allotment A/c		₹12,000
To Share First Call A/c		₹8,000
To Share Forfeiture A/c		₹20,000

(ii) Re-issue of 1,200 shares at ₹16 each as fully paid

Discount on re-issue per share:

$$20 - 16 = 4$$

$$\text{Total discount} = 1,200 \times 4 = 4,800$$

Journal Entry

Bank A/c	Dr.	₹19,200
Share Forfeiture A/c	Dr.	₹4,800
To Share Capital A/c		₹24,000

(iii) Transfer of balance in Share Forfeiture Account

Forfeiture on re-issued shares:

$$1,200 \times \left(\frac{20,000}{2,000} \right) = 12,000$$

Balance to be transferred to Capital Reserve:

$$12,000 - 4,800 = 7,200$$

Journal Entry

Share Forfeiture A/c	Dr.	₹7,200
To Capital Reserve A/c		₹7,200

Quick Tip

Discount on re-issue of forfeited shares cannot exceed the amount forfeited on those shares.

37. ABC Ltd. invited applications for issuing 30,000, 10% debentures of ₹100 each at a premium of ₹50 per debenture. The full amount was payable on application. Applications were received for 50,000 debentures. Applications for 10,000 debentures were rejected and the pro-rata application money was refunded. Debentures were allotted to the remaining applicants on pro-rata basis. Pass the necessary journal entries in the books of ABC Ltd.

Correct Answer: Necessary journal entries for application, allotment, refund and issue of debentures have been passed.

Solution:

Issue Price of Debenture = ₹100 + ₹50 = ₹150

Total applications received = 50,000 debentures Debentures to be issued = 30,000 debentures

Application Money Received = 50,000 × 150 = 75,00,000

(i) Receipt of Application Money

Bank A/c	Dr.	₹75,00,000
To Debenture Application A/c		₹75,00,000

(ii) Transfer of Application Money for Debentures Allotted

30,000 × 150 = 45,00,000

Debenture Application A/c	Dr.	₹45,00,000
To 10% Debentures A/c		₹30,00,000
To Securities Premium A/c		₹15,00,000

(iii) Refund of Application Money (Rejected Applications)

10,000 × 150 = 15,00,000

Debenture Application A/c	Dr.	₹15,00,000
To Bank A/c		₹15,00,000

(iv) Refund of Excess Application Money (Pro-rata)

Excess Money = 75,00,000 – 45,00,000 – 15,00,000 = 15,00,000

Debenture Application A/c	Dr.	₹15,00,000
To Bank A/c		₹15,00,000

Quick Tip

When debentures are issued at premium, the premium is credited to Securities Premium Account.

38. A firm has a current ratio of 3.5 : 1 and a quick ratio of 2 : 1. Assuming inventory at ₹96,000, find out total current assets and total current liabilities.

Correct Answer: Current Assets = ₹2,24,000 Current Liabilities = ₹64,000

Solution:

Step 1: Let Current Liabilities = x

$$\text{Current Assets} = 3.5x$$

Quick Assets = Current Assets – Inventory

$$\text{Quick Assets} = 3.5x - 96,000$$

Step 2: Apply Quick Ratio

$$\frac{3.5x - 96,000}{x} = 2$$

$$3.5x - 96,000 = 2x$$

$$1.5x = 96,000 \Rightarrow x = 64,000$$

Step 3: Calculate Current Assets

$$\text{Current Assets} = 3.5 \times 64,000 = 2,24,000$$

Quick Tip

Quick Assets = Current Assets – Inventory.

39. Calculate Cash Flow from Investing Activities from the following particulars:

	1st April, 2023 (₹)	31st March, 2024 (₹)
Plant & Machinery (WDV)	14,40,000	17,20,000

Additional Information:

[label=()]

1. Depreciation charged during the year ₹1,70,000.
2. Plant & Machinery having written down value of ₹2,20,000 was sold for ₹2,50,000.

Correct Answer: Net Cash used in Investing Activities = ₹4,20,000 (Outflow)

Solution:

Step 1: Calculation of Purchases of Plant & Machinery

Closing Balance = Opening Balance + Purchases – WDV of Asset Sold – Depreciation

$$17,20,000 = 14,40,000 + \text{Purchases} - 2,20,000 - 1,70,000$$

$$\text{Purchases} = 17,20,000 - 14,40,000 + 2,20,000 + 1,70,000$$

$$\text{Purchases} = 6,70,000$$

Step 2: Cash Flow from Investing Activities

Cash Inflow from Sale of Plant = 2,50,000

Cash Outflow for Purchase of Plant = 6,70,000

Net Cash Flow from Investing Activities = 2,50,000 – 6,70,000 = (–4,20,000)

Quick Tip

Purchase of fixed assets is a cash outflow, while sale of fixed assets is a cash inflow under Investing Activities.

40. Give any two differences between Calls in Arrears and Calls in Advance.

Correct Answer: Two differences between Calls in Arrears and Calls in Advance are given below.

Solution:

1. Calls in Arrears represent the amount unpaid by shareholders on calls due, whereas Calls in Advance represent the amount received by the company before calls are made.
2. Interest may be charged on Calls in Arrears, whereas interest may be allowed on Calls in Advance as per the Articles of Association.

Quick Tip

Unpaid calls = Calls in Arrears; Advance payment by shareholders = Calls in Advance.

41. What are Convertible and Non-convertible Debentures ?

Correct Answer: Convertible debentures can be converted into shares, while non-convertible debentures cannot be converted into shares.

Solution:

1. **Convertible Debentures:** These debentures can be converted into equity shares of the company after a specified period, either fully or partly.
2. **Non-convertible Debentures:** These debentures cannot be converted into shares and are redeemed on maturity.

Quick Tip

Conversion feature exists only in Convertible Debentures.

42. Write any two limitations of financial statements.

Correct Answer: Two limitations of financial statements are stated below.

Solution:

1. Financial statements are based on historical cost and do not reflect current market values.
2. They do not disclose qualitative aspects such as efficiency of management and employee morale.

Quick Tip

Financial statements show quantitative data, not qualitative factors.

43. From the following information, prepare a Comparative Income Statement of Arun Ltd. for the year ended 31st March, 2024.

Particulars	31st March, 2024 (₹)	31st March, 2023 (₹)
Revenue from Operations	40,00,000	20,00,000
Cost of Material Consumed	30,00,000	12,00,000
Other Expenses	12% of Cost of Material	10% of Cost of Material
Tax Rate	30%	30%

Correct Answer: Comparative Income Statement of Arun Ltd. has been prepared.

Solution:

Step 1: Calculation of Other Expenses

$$\text{Other Expenses (2024)} = 12\% \times 30,00,000 = 3,60,000$$

$$\text{Other Expenses (2023)} = 10\% \times 12,00,000 = 1,20,000$$

Step 2: Preparation of Comparative Income Statement

Comparative Income Statement of Arun Ltd.

Particulars	2024 (₹)	2023 (₹)	Increase / Decrease (₹)	% Change
Revenue from Operations	40,00,000	20,00,000	20,00,000	100%
Less: Cost of Material Consumed	30,00,000	12,00,000	18,00,000	150%
Less: Other Expenses	3,60,000	1,20,000	2,40,000	200%
Profit Before Tax	6,40,000	6,80,000	(40,000)	(5.88%)
Less: Tax @30%	1,92,000	2,04,000	(12,000)	(5.88%)
Profit After Tax	4,48,000	4,76,000	(28,000)	(5.88%)

Quick Tip

In a comparative income statement, both absolute change and percentage change help in analysing performance over time.

44. Write any four limitations of Cash Flow Statement.

Correct Answer: Four limitations of the Cash Flow Statement are given below.

Solution:

1. It does not show the net profit or loss of the business.
2. It ignores non-cash transactions such as depreciation and provision.
3. It does not reflect the true profitability of the business.
4. It does not provide complete information about the financial position of the firm.

Quick Tip

Cash Flow Statement shows liquidity position, not profitability.

45. Write any four differences between Share and Debenture.

Correct Answer: Four differences between Share and Debenture are given below.

Solution:

1. A shareholder is the owner of the company, whereas a debenture holder is a creditor of the company.
2. Dividend on shares is paid only out of profits, whereas interest on debentures is paid even if there is no profit.
3. Shares do not have a fixed rate of return, whereas debentures carry a fixed rate of interest.
4. Shares are not repayable during the lifetime of the company, whereas debentures are repayable after a fixed period.

Quick Tip

Share = Ownership, Debenture = Loan to the company.

46. Ambuja Ltd. issued for public subscription 2,00,000 equity shares of ₹20 each at a premium of ₹10 per share payable as under:

- On Application ₹10
- On Allotment ₹14 (including premium ₹10)
- On First & Final Call ₹6

Applications were received for 3,00,000 shares. Allotment was made on pro-rata basis and excess application money was adjusted towards allotment. Pooja, who applied for 3,600 shares, failed to pay allotment and call money and her shares were forfeited. Two-third of the forfeited shares were re-issued to Sandeep as fully paid-up at ₹16 per share. Pass the necessary journal entries.

Correct Answer: Journal entries for issue of shares, forfeiture and re-issue have been passed.

Solution:

Step 1: Calculation of Pro-rata Allotment

Shares applied for = 3,00,000 Shares issued = 2,00,000

Ratio = 2 : 3

Pooja applied for 3,600 shares Shares allotted to Pooja:

$$3,600 \times \frac{2}{3} = 2,400 \text{ shares}$$

Step 2: Amount Due from Pooja

Allotment due per share = ₹14 Call due per share = ₹6

Total unpaid per share = ₹20

$$2,400 \times 20 = 48,000$$

(i) Forfeiture of Shares

Journal Entry

Share Capital A/c	Dr.	₹48,000
Securities Premium A/c	Dr.	₹24,000
To Share Allotment A/c		₹33,600
To Share First & Final Call A/c		₹14,400
To Share Forfeiture A/c		₹24,000

(ii) Re-issue of Two-third Forfeited Shares

Shares re-issued:

$$2,400 \times \frac{2}{3} = 1,600 \text{ shares}$$

Discount on re-issue per share:

$$20 - 16 = 4$$

Total discount:

$$1,600 \times 4 = 6,400$$

Journal Entry

Bank A/c	Dr.	₹25,600
Share Forfeiture A/c	Dr.	₹6,400
To Share Capital A/c		₹32,000

(iii) Transfer of Balance in Share Forfeiture Account

Forfeiture on re-issued shares:

$$1,600 \times \frac{24,000}{2,400} = 16,000$$

Balance transferred to Capital Reserve:

$$16,000 - 6,400 = 9,600$$

Journal Entry

Share Forfeiture A/c	Dr.	₹9,600
To Capital Reserve A/c		₹9,600

Quick Tip

Discount on re-issue of forfeited shares cannot exceed the amount originally forfeited on those shares.

47. _____ is not a feature of computer. (Accuracy/Intelligence)

Correct Answer: Intelligence

Solution: Computers are accurate and fast, but they do not possess intelligence of their own. They work only as per the instructions given to them.

Quick Tip

Computers have accuracy, speed and storage — not intelligence.

48. Command of _____ in Tally is used to delete a voucher. (Alt+D/Alt+C)

Correct Answer: Alt+D

Solution: In Tally, the shortcut key **Alt + D** is used to delete a voucher.

Quick Tip

Alt + D = Delete voucher in Tally.

49. PMT Method is used to prepare _____. (Payroll statement/Loan repayment statement)

Correct Answer: Loan repayment statement

Solution: PMT method is used to calculate equal periodic instalments for repayment of loans, including principal and interest.

Quick Tip

PMT function helps in calculating EMI for loan repayment.

50. One or more cells selected is called:

- (A) Range
- (B) Text
- (C) Label
- (D) Formula

Correct Answer: (A) Range

Solution: In a spreadsheet, a group of one or more selected cells is known as a **Range**.

Quick Tip

A single cell or multiple adjacent cells together form a range.

51. Which chart is also known as scatter chart ?

- (A) XY
- (B) YZ
- (C) ZX
- (D) None of these

Correct Answer: (A) XY

Solution: A Scatter Chart is also called an **XY Chart** because it plots data points based on X and Y coordinates.

Quick Tip

Scatter chart = XY chart.

52. Write the name of any three types of accounting software.

Correct Answer: Any three accounting software are given below.

Solution:

1. Tally
2. QuickBooks
3. Busy Accounting Software

Quick Tip

Accounting software helps in recording, classifying and summarising financial transactions.

53. Write any one security feature of computerized accounting software.

Correct Answer: Password protection.

Solution: Computerized accounting software provides password protection to restrict unauthorized access and ensure data security.

Quick Tip

Password protection keeps accounting data safe from unauthorized users.

54. What do you mean by spreadsheet ?

Correct Answer: A spreadsheet is an electronic worksheet used to store, organise and analyse data.

Solution: A spreadsheet is a computer application that consists of rows and columns. It is used for calculations, data analysis and graphical representation of data.

Quick Tip

Spreadsheets are widely used for calculations, charts and data analysis.

55. Write any two features of electronic spreadsheet.

Correct Answer: Any two features of electronic spreadsheet are given below.

Solution:

1. It allows automatic calculation using formulas and functions.
2. It helps in graphical representation of data using charts.

Quick Tip

Electronic spreadsheets reduce manual work by using formulas and functions.

56. Complete the following table:

Formula	Description	Result
=ROUND(1765.4321, 2)	Rounds the number to two decimal places	1765.43
=ROUND(1765.4321, 0)	Rounds the number to the nearest whole number	1765

Correct Answer: The table has been completed correctly.

Solution: The ROUND function is used to round a number to a specified number of digits. When the second argument is 2, the number is rounded to two decimal places. When the second argument is 0, the number is rounded to the nearest integer.

Quick Tip

ROUND(number, digits) controls how many digits you want after rounding.

57. Write the formula to calculate the depreciation by using SLN (Straight Line) method in MS Excel.

Correct Answer: =SLN(Cost, Salvage, Useful_life)

Solution: In MS Excel, depreciation under the Straight Line Method is calculated using the SLN function, which takes three arguments: Cost, Salvage value, and Useful life (in years).

Quick Tip

SLN stands for Straight Line Method and returns equal depreciation each year.

58. Calculate depreciation using the following data:

Row	Particulars	Amount
1	Cost (₹)	5,000
2	Salvage (₹)	10,000
3	Useful life (years)	5
4	Depreciation	?

Correct Answer: ₹(-1,000)

Solution:

Using SLN formula:

$$\begin{aligned} \text{Depreciation} &= \frac{\text{Cost} - \text{Salvage}}{\text{Useful life}} \\ &= \frac{5,000 - 10,000}{5} = \frac{-5,000}{5} = (-1,000) \end{aligned}$$

Excel Formula:

$$=\text{SLN}(5000, 10000, 5)$$

Quick Tip

If Salvage value is greater than Cost, SLN returns a negative depreciation value.

59. Complete the table by writing formulas in Row 6 and Column E.

	A	B	C	D	E
1	Name of Students	Marks (July 2022)	Marks (Dec 2022)	Marks (March 2023)	Total Marks
2	Mohan	300	400	425	?
3	Ram	250	291	300	?
4	Gobind	350	300	295	?
5	Kamal	410	390	415	?
6	Total Marks	?	?	?	

Correct Answer: Appropriate formulas are written in Column E and Row 6.

Solution:

Formulas for Column E (Total Marks of each student):

- Cell E2: =SUM(B2:D2)
- Cell E3: =SUM(B3:D3)
- Cell E4: =SUM(B4:D4)
- Cell E5: =SUM(B5:D5)

Formulas for Row 6 (Total Marks of each exam):

- Cell B6: =SUM(B2:B5)
- Cell C6: =SUM(C2:C5)
- Cell D6: =SUM(D2:D5)

Quick Tip

Use SUM() to quickly add values across rows or columns in Excel.

60. Write the code name (Sequential, Mnemonic, Block) of the following:

(a) Code Name of Accounts

Correct Answer: The required code names are given below.

Solution:

Code	Name of Account	Type of Code
SLR	Salary Account	Mnemonic Code
BOD	Bank Overdraft	Mnemonic Code

(b) Code Name of Account Groups

Correct Answer: The required code names are given below.

Solution:

Code	Account Group	Type of Code
100--199	Rooms in First Floor	Block Code
200--299	Rooms in Second Floor	Block Code

Quick Tip

Mnemonic codes use letters to indicate meaning, while block codes use a range of numbers for classification.

61. Write the steps to delete a company in Tally.

Correct Answer: A company can be deleted in Tally by following specific steps from the company information menu.

Solution: The steps to delete a company in Tally are as follows:

1. Open Tally software.
2. Select **Company Info** from the Gateway of Tally.
3. Choose the option **Select Company**.
4. Select the company which you want to delete.
5. Press **Alt + D**.
6. Confirm the deletion by pressing **Yes**.

Quick Tip

Once a company is deleted in Tally, it cannot be recovered.

62. What do you mean by Data Audit ?

Correct Answer: Data Audit is the process of examining and verifying data for accuracy and correctness.

Solution: Data Audit refers to the systematic examination of data entered in computerized accounting systems. It helps in checking the accuracy, completeness and reliability of data and ensures that records are maintained as per rules and standards.

Quick Tip

Data Audit helps in detecting errors and maintaining data integrity.

63. The monthly sales of a company for the first six months are given below in Rupees (₹):

No.	Month	Sales (₹)
1	January	25,000
2	February	15,000
3	March	28,000
4	April	32,000
5	May	20,000
6	June	36,000

Write the formulae to calculate Sales:

(a) Find the total sale for the six months.

Correct Answer: =SUM(B2:B7)

Solution: The SUM function is used to calculate the total sales of all six months by adding the values in cells B2 to B7.

Quick Tip

Use SUM() to add a range of values in Excel.

(b) Find the average sale of the six months.

Correct Answer: =AVERAGE(B2:B7)

Solution: The AVERAGE function calculates the mean of the sales values for the six months.

Quick Tip

AVERAGE() gives the mean value of selected cells.

(c) Find the lowest sale of the six months.

Correct Answer: =MIN(B2:B7)

Solution: The MIN function is used to find the lowest sales value among the six months.

Quick Tip

MIN() returns the smallest value from a given range.

(d) Find the highest sale of the six months.

Correct Answer: =MAX(B2:B7)

Solution: The MAX function is used to find the highest sales value among the six months.

Quick Tip

MAX() returns the largest value from a given range.

64. Write any four advantages of computerized accounting system.

Correct Answer: Any four advantages of computerized accounting system are given below.

Solution:

1. It provides fast and accurate processing of accounting data.
2. It reduces clerical errors and duplication of work.
3. It enables easy storage and retrieval of large volumes of data.
4. It helps in quick preparation of financial statements and reports.

Quick Tip

Computerized accounting saves time, labour and improves accuracy.

65. Prepare Cash Account in Tally from the following transactions:

Date	Particulars	Amount (₹)
Nov. 1	Sandip started business with cash	2,00,000
Nov. 5	Paid for repair of machinery	20,000
Nov. 9	Paid for refreshment expenses	20,000
Nov. 12	Purchased stationery for cash	2,000
Nov. 20	Sold stationery for cash	3,000

Correct Answer: Cash Account has been prepared.

Solution:

Cash Account

Date	Particulars	Amount (₹)	Date	Particulars	Amount (₹)
Nov. 1	To Capital	2,00,000	Nov. 5	By Repair of Machinery	20,000
			Nov. 9	By Refreshment Expenses	20,000
			Nov. 12	By Stationery	2,000
Nov. 20	To Stationery Sales	3,000		By Balance c/d	1,61,000
	Total	2,03,000		Total	2,03,000

Quick Tip

Receipts are recorded on the debit side and payments on the credit side of Cash Account.

66. Write any four advantages of preparing charts.

Correct Answer: Any four advantages of preparing charts are given below.

Solution:

1. Charts present data in an easy and understandable form.
2. They help in quick comparison of data.
3. Charts make reports more attractive and effective.
4. They help management in decision-making.

Quick Tip

Charts convert complex data into visual form for better understanding.